

FOI MEMO

Projekt/Project

Sidnr/Page no

Försvarsekonomi och
Materieförsörjning

1 (37)

Projektnummer/Project no Kund/Customer

A112007

Försvarsdepartementet

FoT-område

Inget FoT-område

Författare/Author

Datum/Date

Memo nummer/Number

Michael Jonsson och Jakob Gustafsson

2020-08-21

FOI Memo 7105

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska Försvarmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

Sändlista/Distribution

Adrienne Coyet Folke, Fö MFI

Karolina Gasinska, FOI Försvarsanalys, Strategi och Policy

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

1. Inledning

Detta memo sammanställer erfarenheter från några av de huvudsakliga reformer som genomförts inom den finska Försvarsmakten sedan 2014, i syfte att identifiera potentiella lärdomar för den svenska Försvarsmakten. Fokus ligger i första hand på arméstridskrafterna, givet den tillväxt som förutses inledas inom den svenska armén under de närmaste fem åren.¹ Men även sjö- och flygstridskrafterna analyseras och ett delsyfte är att redogöra för utvecklingen inom den finska Försvarsmakten under senare år. Mot bakgrund av den proposition om operativt militärt stöd som Regeringen presenterade 12 mars 2020, finns goda skäl att från svensk sida ytterligare fördjupa kunskapen om finsk försvarspolitik, samt pågående reformer inom den finska Försvarsmakten.² Analysen baseras dels på intervjuer som genomförts i Finland i oktober 2019, dels på skriftliga sekundärkällor.³

Den finska krigstida organisationen utökades formellt från 230 000 till 280 000 man 2016. Fokus för analysen är dock inte denna (huvudsakligen nominella) numerära expansion.⁴ Istället fokuserar studien på specifika reformer som bedöms vara extra intressanta för svenskt vidkommande, såtillvida att de potentiellt är överförbara till den svenska Försvarsmakten.⁵ Bland de reformer som identifierats som särskilt intressanta kan nämnas:

- **En modernisering av värnpliktsutbildningen (Utbildning 2020)**, inklusive ett ökat användande av simulatorer i utbildningssyfte; kompletterande inslag i pedagogiken; samt en gradvis stegring i den fysiska träningen, i syfte att öka effektiviteten i utbildningen.⁶ Även den omfattande användningen av enkätundersökningar för att mäta beväringars uppfattningar om utbildningen kan tjäna som inspirationskälla.
- **Skapandet av specifika beredskapsenheter**, bestående primärt av värnpliktiga, organiserade i mångsidiga enheter med god mobilitet som hålls i hög beredskap efter genomförd grundutbildning, i syfte att öka förmågan att hantera hastigt uppkomna hot.⁷
- **Särfinansiering utanför ram vid större materielinköp**, samt rigorösa upphandlingar med sikte på att täcka in hela livscykelkostnaden för materielssystem, i syfte att skydda den löpande budgeten och minska risken för att projekt fördröjas över tid.⁸

¹ Regeringskansliet (2019) *Värnkraft - Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021-2025* DS 2019:8, 14 maj 2019 Stockholm, s.165.

² Regeringen (2020) "Proposition om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland" 12 mars 2020.

³ I syfte att främja öppenhjärtiga intervjuer, citeras respondenterna kollektivt (jmf "Intervjuer i Helsingfors, oktober 2019"). I möjligaste mån har uppgifter från intervjuerna även jämförts med uppgifter i öppna källor. Utöver dessa källor har tidigare FOI-rapporter och annat sekundärmaterial varit till stor nytta.

⁴ Jonsson, Michael och Engvall, Johan (2018) "Guardians of the North – The Finnish Army Improves Readiness and Mobility to Counter Hybrid Threats" FOI Memo 6481, September 2018.

⁵ Medan ett flertal lärdomar kan dras från den finska Försvarsmakten, har fokus lagts på förslag som dels inte skulle förutsätta fundamentala reformer av den svenska Försvarsmakten, dels är kompatibla med t.ex. *Värnkraft*.

⁶ Finska Försvarsmakten "Programmet Utbildning 2020".

⁷ Jonsson och Engvall (2018) "Guardians of the North", s.2.

⁸ Finansministeriet "PLANEN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2020–2023", 4 april 2019, s.20-21.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

- **Anskaffning från ”hyllan” eller andrahandsmarknaden av många materielsystem**, respektive livstidsförlängningar och moderniseringar, i syfte att skapa god numerär med tillräckligt modern materiel för viktiga förmågor under budgetbegränsningar.⁹
- **Den uppdaterade finska artilleridoktrinen**, baserad på utspridd gruppering, taktisk rörlighet, hög eldkraft, god räckvidd samt förmåga till samlad bekämpning, i syfte att tillvarata lärdomar från kriget i sydöstra Ukraina.¹⁰
- **Den växande finska förmågan till långräckviddig precisionsbekämpning** från luft-, sjö- och markbaserade plattformar, i syfte att öka avskräckningseffekten samt tillvarata de möjligheter som skapats genom teknikutveckling.¹¹

Givet begränsningar i tid och utrymme är studien på intet sätt heltäckande, utan fokuserar på reformer för att öka beredskap och operativ förmåga, vilka bedöms vara genomförbara på kort till medellång sikt. Studiens fokus är främst de reformer som genomförts sedan 2014, i vissa fall orsakade och i andra fall påskyndade av Rysslands annektering av Krim. Reformerna utgick dock från existerande strukturer – gällande styrkestruktur, rekrytering och materiel – vilka därför berörs för att kunna beskriva de reformer som genomförts sedan 2014.

Studien är tematiskt indelad – efter en kort överblick av finsk försvarspolitik sedan 2014, behandlas i tur och ordning styrkestruktur; materielförsörjning; personalförsörjning; infrastruktur och lagstiftning; samt operativ idé och övningar. Studien avslutas med en diskussion kring vilka lärdomar som kan dras från Finland, samt i vilken grad dessa är överförbara till svenska förhållanden. Eftersom studien är öppen, har datainsamlingen baserats uteslutande på öppna källor, men vikt har lagts vid att ha en bred uppsättning respondenter samt kompletterande sekundärkällor, för att få en så rättvisande bild av studieobjektet som möjligt.

Inledningsvis kan också konstateras att den finska Försvarsmakten och lokala experter är påtagligt sparsmakade med att diskutera eller publicera uppgifter som i många jämförbara länder diskuteras mer öppet. När information inte finns öppet tillgänglig, har författarna i enskilda fall valt att föra resonemang om hur möjliga lösningar kan se ut, men i andra fall valt att avstå från att diskutera enskilda sakförhållanden. Medan studieuppgiften har ställts av det svenska Försvarsdepartementet och finska motparter har varit mycket behjälpliga under datainsamlingen, samt kollegor vid FOI bidragit med granskning, ansvarar författarna själva för de resonemang som förs och de slutsatser som dras.

⁹ Salenius-Pasternak, Charly (2019) “Att försvara Sverige tillsammans: Ett finskt perspektiv på Försvarsberedningens slutrapport” Fri Värld, briefing 4/2019 29 mars 2019.

¹⁰ Cranny-Evans, Samuel (2020) “Defence in depth: Finland continues to modernize to counter Russian threat” Jane’s Defence Weekly, 15 januari 2020.

¹¹ Finska Försvarsmakten “Finnish Army’s Spearhead Capabilities in 2020”, hämtad 22:a januari 2020.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Figur 1: Finska Försvarsmaktens fredstida truppförband. Karta: Per Wikström, FOI

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

2. Finsk försvarspolitik sedan 2014

När Ryssland i mars 2014 annekterade Krim samt inledde ett illa maskerat aggressionskrig i sydöstra Ukraina, var Finland det land i Östersjöregionen som tydligast hade bibehållit en värnpliktsbaserad, mobiliserande försvarsmakt med huvudfokus på territoriellt försvar. Med en krigstida organisation om 230 000 man och omfattande mekaniserade och motoriserade arméförband var man följaktligen bättre positionerad för att anpassa sig till det försämrade säkerhetsläget i Östersjöregionen än sina grannar, om än inte utan problem. Finlands drygt 130 mil långa landgräns mot Ryssland och minnena från andra världskriget – då över två procent av landets befolkning dog under Vinter- och Fortsättningskriget – förklarar varför man inte ställde om till ett insatsförsvar på samma sätt som sina nordiska grannar.¹²

Värnpliktsförsvarets akilleshäla var dock beredskapen. Vissa analytiker menar att man 2014 bara hade kunde sätta in ”ett fåtal enheter av plutonstorlek från specialförbanden” med omedelbar verkan.¹³ Vidare innebar kombinationen av en relativt snäv materielbudget, samt omfattande numerär, att ett stort moderniseringsbehov förelåg inom armén, i synnerhet bland territorial- och lokalförbanden.¹⁴ Vidare bedömdes 2014 att fåtaliga repetitionsövningar under 2012-2014 hade äventyrat ”stridsförmågan hos en stor del av de krigstida trupperna”.¹⁵

Sedan dess har ett antal åtgärder vidtagits, med särskilt fokus på ökad beredskap. Vissa åtgärder var tydligt motiverade av ryskt agerande i Krim och östra Ukraina. Tydligast är att finska Försvarsmaktens övergripande fokus har skiftat från utbildning till beredskap och utbildning.¹⁶ Ett system med beredskapstrupper bestående av beväringar, stamanställda och reservister med högre beredskap har sjuöatts och resulterat i att reaktionsförmåga, eldkraft och rörlighet vid hastigt uppkomna kriser ökat dramatiskt.¹⁷ Likaså kan enskilda materielinköp såsom artillerilokaliseringsskott, samt möjligen valet av K9-artilleri, tolkas som en reaktion på ryskt stridstekniskt uppträdande i Ukraina.¹⁸ Vidare har Finland sedan 2014 genomfört ett antal lagändringar, samt omtolkningar av befintlig lagstiftning, rörande exempelvis markägande i anslutning till försvarsanläggningar, samt möjligheten att använda beväringar för beredskapsuppgifter samt snabbinkallande till beredskapsövningar, som åtminstone till del kan antas ha motiverats av konflikten i Ukraina.

¹² Jonsson och Engvall (2018) ”Guardians of the North”, s.1.

¹³ Salonijs-Pasternak, Charly (2017) ”Securing Finland: The Finnish Defence Forces are Again Focused on Readiness” FIIA Comment 13, May 18th 2017.

¹⁴ Hagström Frisell, Eva, Eriksson, Pär & Jonsson, Michael (2018) ”Norden”, i Krister Pallin (red) ”Västlig militär förmåga. En analys av Västeuropa 2017”, FOI-R--4563—SE, januari 2018, s.66;

¹⁵ Riksdagens kansli (2014) *Försvarets utmaningar på lång sikt. Slutrapport från den parlamentariska utredningsgruppen*, 4/2014 Helsingfors 2014, s.23.

¹⁶ Finska Försvarsmakten (2017) ”Armén – från en utbildningsorganisation till en beredskaps- och utbildningsorganisation” 22:a februari 2017.

¹⁷ Salonijs-Pasternak (2017) ”Securing Finland”, s.1; Jonsson och Engvall (2018) ”Guardians of the North”, s.1.

¹⁸ Army Technology (2017) ”Finland’s Defence in Focus” May 7 2017.

¹⁹ Army Technology (2019) ”ELTA Systems to deliver counter-battery radars to Finland”, 15 januari 2019; Cranny-Evans (2020) ”Defence in depth.” s.6-7.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Andra åtgärder ingick sedan länge i den åtgärdsplan som tagits fram för att modernisera armén, den försvarsgren som varit prioriterad inom materielinköp under det gångna decenniet.²⁰ Under första halvan av 10-talet reducerades eller sköts flera av arméns projekt upp, men sedan 2014 har åtskillig materiel likväl tillförts. Större inköp inkluderar förutom anskaffningen av 48 begagnade pjäser bandhaubits K9 från Sydkorea²¹ samt beställning av artillerilokaliseringsradar från Israel²², 100 begagnade men uppgraderade stridsvagnar (Leopard 2A6) från Nederländerna²³ och kvalificerad ammunition till raketartilleriet.²⁴ Övergripande planerades först armén att moderniseras fram till 2020, därefter marinen och sedan flygvapnet. I linje med detta har fyra korvetter i Pohjanmaa-klass beställts (Flottilj 2020) och en upphandlingsprocess för nya flygstridskrafter inletts (HX-jaktplansprojektet).²⁵

Finsk försvarspolitik har över tid präglats av en påfallande kontinuitet, i synnerhet jämfört med den svenska förändringsbenägenheten. Sedan 2014 har den tydligaste förändringen varit landets gradvis ökande bilaterala militära samarbeten, primärt med Sverige och USA.²⁶ Kopplat till detta har den finska Försvarsmakten deltagit i ett stort antal internationella övningar (i genomsnitt 80-90 per år).²⁷ Man avser även arrangera en internationell storövning i maj-juni 2021, Arctic Lock, som hämtar inspiration från den svenska övningen Aurora 2017. Minst 13 000 soldater planeras delta, samt Finlands närmaste ”kompanjonsländer”, vilket förutom Sverige och USA inkluderar Norge och Storbritannien.²⁸ Efter en längre period av förbättrad beredskap, ökat deltagande i internationella övningar, samt växande bilaterala militära samarbeten, tycks Finland nu delvis ha gått in i en konsolideringsfas, där fokus skiftar mot uthållighet, inklusive avlastning av personalkategorier som haft hög arbetsbelastning.²⁹ Samtidigt innebär omsättningen av de två huvudsakliga materielsystemen inom marinen respektive flygvapnet att ”det finska försvaret [befinner sig] i en exceptionell situation” under 2020-talet.³⁰ Trots kontinuiteten i den finska försvarspolitiken har således den finska Försvarsmakten genomgått betydande förändringar sedan 2014. Dessa kommer att fortlöpa långt in på nästkommande decennium, inte minst då Pohjanmaa-fartygen och det nya stridsflyget införs.

²⁰ Statsrådets kansli (2017) *Statsrådets försvarspolitiska redogörelse*, 6/2017, Helsingfors 2017-02-16, s.21. Under 2019-2023 domineras materielköpen av anskaffningen av 4 kustkorvetter i Pohjanmaa-klass och under 2025-2030 omsätts F/A 18 Hornet genom det så kallade HX-jaktplansprojektet, som för närvarande upphandlas.

²¹ Finska Försvarsmakten ”Self-Propelled Howitzer K9 Thunder – from Research to Procurement Programme”. Hämtad 10 oktober 2019.

²² Army Technology (2019) ”ELTA Systems to deliver counter-battery radars...”

²³ Army Recognition (2015) ”Finland has taken delivery of the first 20 Leopard 2A6 MBTs from the Netherlands”, 15 maj 2015.

²⁴ Palowski, Jakub (2016) ”Finland Reinforces Its Rocket Artillery to Replace the Anti-Personnel Mines” Defence 24.com, 9 juli 2016.

²⁵ Statsrådets kansli (2017), *Statsrådets försvarspolitiska....*, 25.

²⁶ Salenius-Pasternak, Charly (2019) ”The Defence of Finland and Sweden: Continuity and variance in strategy and public opinion”. FIIA Briefing Paper 2401, July 6, 2019.

²⁷ Finska Försvarsmakten (2016) ”Försvarsmaktens plan för internationella övningar under 2017 har godkänts”, 25 november 2016.

²⁸ Finska Försvarsmakten (2019) ”Förberedelserna för huvudkrigsövningen Arctic Lock 21 har börjat” 2:a december 2019.

²⁹ Se t ex Häggblom, Robin (2019) ”Big and Small Sisters”, *Corporal Frisk*, 7 oktober 2019, avseende marinen.

³⁰ Statsrådets kansli (2017), *Statsrådets försvarspolitiska....*, s.25.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

3. Styrkestruktur

Den finska Försvarsmakten har en krigstida organisation om 280 000 man, med tyngdpunkt på armén. Inom armén finns en uppdelning mellan olika förbandskategorier, inklusive operativa förband (om cirka 32 000 man), territoriella förband (90 000) och lokalförband (32 000). Eftersom Försvarsmakten endast har drygt 12 000 personer som stamanställd personal – med högre andel inom flygvapnet och marinen – baseras styrkestrukturen inom armén på storskalig mobilisering, även om andelen omedelbart respektive snabbt gripbara förband ökat markant de senaste åren.³¹ Vägledande är även att ”avvärjningsförmåga skapas med de trupperna och systemen som man omedelbart förfogar över”, snarare än planering som förutsätter tilläggsanskaffning.³²

De operativa trupperna – primärt mekaniserade eller motoriserade förband – utgör arméns spjutspets och avses utkämpa de avgörande striderna. Bland utrustningen kan nämnas stridsvagnar (Leopard 2A6), stridsfordon (CV90 och BMP-2MD) och raketartilleri (M270 MLRS).³³ Den finska armén har även påtagligt fler artilleripjäser än övriga nordiska länder, varav många är av äldre modell, men de inkluderar även 48 nyligen anskaffade, bandgående K9.³⁴

De operativa trupperna prioriteras även vad gäller materielförsörjning, även om åtgärder vidtagits för att modernisera också territorial- och lokalförbandens materiel. Uppgifter om hur de operativa trupperna är organiserade förbandsmässigt framgår inte i detalj från exempelvis den finska Försvarsmaktens hemsida, men tillgängliga uppgifter gör gällande att det rör sig om en mekaniserad och en motoriserad brigad; två mekaniserade och två motoriserade regementsstridsgrupper; en helikopterbataljon; samt en specialförbandsbataljon.³⁵ Uppgifter om var någonstans manövertrupperna mobiliseras är likaledes svårtillgängliga i öppna källor, men brigaderna tycks sättas upp av Karelska respektive Björneborgs brigad.³⁶ Medan de fredstida truppförbanden får antas ha en krigstida uppgift, föreligger det inte nödvändigtvis något ett-till-ett förhållande mellan de åtta truppförbanden inom armén (exkl. arméstaben) och var de operativa förband som rapporterats mobiliseras.³⁷

³¹ Jonsson och Engvall (2018) “Guardians of the North”, s.1; Salenius-Pasternak (2017) “Securing Finland”, s.1.

³² Statsrådets kansli (2017) *Statsrådets försvarspolitiska...*, s.11f.

³³ Hagström Frisell, Eriksson och Jonsson (2018) “Norden”, s.66-68.

³⁴ En jämförelse baserad på IISS Military Balance 2019 ger vid handen att Sverige, Norge och Danmark totalt har 641 artilleripjäser förbandssatta, medan Finland har 681 (IISS *Military Balance 2019*, s.100, 103, 132, 151). Denna typ av ytliga jämförelser bör givetvis tas med en nypa salt (exempelvis menar andra att Finland totalt har över 1500 artilleripjäser, se Häggblom, Robin (2019) “The Best Artillery in Europe” *Corporal Frisk*, 19 januari 2017). Men jämförelsen illustrerar likväl den vikt finska Försvarsmakten fäster vid indirekt eld i stor numerär, vilket motiveras dels av erfarenheter från andra världskriget, dels av kriget i Ukraina.

³⁵ Jonsson och Engvall (2018) “Guardians of the North...”, s.1; I årets utgåva av Military Balance anges istället två mekaniserade brigader, respektive två bepansrade regementsstridsgrupper (International Institute for Strategic Studies (2020), *Military Balance 2020*, London 2020, 102).

³⁶ The International Institute for Strategic Studies (2019) *Military Balance 2019*, London 2019, 103; samt IISS (2020) *Military Balance 2020*, 102

³⁷ Av truppförbanden är Karelska brigaden, Björneborgs brigad och Kajanalands brigad avgjort störst – av cirka 10 000 beväringar inom armén rycker cirka 2000 in vid respektive brigad. Finska Försvarsmakten (2019) “Nästan 10 000 rekryter inleder sin beväringstjänst inom armén” 5:e juli 2019.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Territorialförbanden utgörs primärt av infanteribrigader. Uttrycket ”jägare” är förvisso frekvent förekommande inom den finska armén, men det har inte samma betydelse som i Sverige.³⁸ Territorialförbanden utgör arméns ryggrad och förväntas understödja de operativa förbanden. Dess specifika utrustning framgår inte i öppna källor, men överlag kan de förväntas ära äldre materiel när de operativa förbanden tillförs modernare utrustning.³⁹ Givet mängden artilleripjäser (omkring 680) och bepansrade trupptransportfordon (650) kan dessa i viss mån förväntas tillfalla territorialförbanden, liksom de äldre stridsvagnarna (100st Leopard 2A4), även om vissa av de sistnämnda ges nya uppgifter.⁴⁰ Med det sagt skall ”utrustningen av arméns territoriella och lokala trupper dimensioneras i enlighet med kraven och resurserna som de planerade aktionsområdena ställer”, vilket innebär att regionala eller uppgiftsspecifika variationer kan tänkas föreligga, t.ex. vad gäller bandgående respektive hjulburna fordon.⁴¹

Lokalförbanden har mer sparsam utrustning och förväntas primärt genomföra enklare, lokala försvars- och bevakningsuppdrag.⁴² Överlag kan konstateras att en begränsad materielbudget, stora personalvolymerna och ett behov av ökad slagkraft, innebär att det inom vissa förbandstyper kan föreligga ett moderniseringsbehov⁴³, som bara gradvis och till del kan förväntas lösas.⁴⁴ Eftersom fokus för materielinköpen nu flyttas till marinen och därefter flygvapnet, har de största materielinköpen till armén sannolikt redan genomförts eller beslutats.⁴⁵ Men mindre kompletteringar kan givetvis göras löpande även framöver.⁴⁶ Potentiella läglighetsköp – som finska Försvarsmakten tidigare excellerat i⁴⁷ – kan möjligen uppstå i mindre skala, men andrahandsmarknaden för militär materiel har överlag krympt drastiskt under de senaste åren, i ljuset av den försämrade säkerhetssituationen globalt.

Vidare konstaterade en parlamentarisk utredning 2014 att det låga antalet repetitionsövningar har försämrat kompatibiliteten mellan olika sorters förband.⁴⁸ Under perioden 2015-2019 har antalet övningar därför ökat, men ett relativt stort fokus har legat dels på deltagande i internationella övningar och dels på utbildning av de så kallade

³⁸ Jägarchefen (2018) “A Little Something about 'Jägare'” *Corporal Frisk*, 14 februari 2018.

³⁹ Olsson, Per och Nordlund, Peter (2017) “Effektiv materielförsörjning. Nordiska länders strategi, organisation och försvarsindustri” FOI-R--4452--SE, Stockholm augusti 2017, s.18.

⁴⁰ I senaste utgåvan av *Military Balance* listas de 100 Leopard 2A4 som förrådsställda (“in store”) (IISS (2020) *Military Balance 2020*, s.102).

⁴¹ Statsrådets kansli (2017), *Statsrådets försvarspolitiska....*, s.21f.

⁴² Hagström Frisell, Eriksson och Jonsson (2018) “Norden”, s.66-67.

⁴³ Statsrådets kansli (2017), *Statsrådets försvarspolitiska redogörelse*, s.11.

⁴⁴ Olsson och Nordlund (2017) “Effektiv materielförsörjning”, s.18.

⁴⁵ Med undantag för långräckviddigt luftvärn (som organiseras under armén), där upphandling enligt uppgift inletts. Robin Häggblom (2020) “Different Approaches to Managing the Long-Range Ballistic and Cruise Missile Threat”, 132, i Michael Jonsson och Robert Dalsjö (reds) *Beyond Bursting Bubbles. Understanding the Full Spectrum of the Russian A2/AD Threat and Identifying Strategies for Counteraction*. FOI-R--4991--SE, juni 2020.

⁴⁶ Statsrådets kansli (2017), *Statsrådets försvarspolitiska....*, s.21.

⁴⁷ Ett exempel som ofta nämns i sammanhanget är inköpet av 100 Leopard 2A6 för 200 miljoner euro. Att uppgradera Leopard 2A4 beräknades 2014 kosta 5 miljoner euro per stridsvagn och nyinköp av 2A6 hade kostat cirka 10 miljoner euro per stridsvagn. Istället fick man betala 2 miljoner euro per stridsvagn, inklusive reservdelar och ett initialt ammunitionsupplag (Cranny-Evans, Samuel (2019) “Finland receives final batch of Leopard 2A6 FIN MBTs” *Jane's Defence Weekly* 30 oktober 2019). I jämförelse beräknas renovering av 200 svenska stridsfordon och 30 Leopard 2A5 kosta 6 miljarder kronor – och lika mycket avsätts för inköp av ammunition. Holmström, Mikael (2019) “156 miljarder satsas på försvarets materiel – strid om pengarna” *Dagens Nyheter* 14 november 2019.

⁴⁸ Riksdagens kansli 4/2014, *Försvarets utmaningar på....*, s.18.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

beredskapstrupperna.⁴⁹ Eftersom utbildare är en snäv sektor inom den finska Försvarsmakten – vilket förstärks av att övningar involverar externa utbildare jämte förbandets egna officerare – har antalet repetitionsövningar blivit lidande. Detta faktum har dock identifierats av den finska Försvarsmakten och 2020 har därför en ökad budget avsatts för just repetitionsövningar.⁵⁰

Att krigsorganisationen konstant fylls på med färdigutbildade beväringar, samtidigt som äldre reservister flyttas till andra förbandstyper, medför att smärre förändringar av styrkestruktur och förmågor kan göras löpande och gradvis – exempelvis införs pionjärutbildning vid Jägarbrigaden 2019 och vid Gardesjägarna 2020.⁵¹ Givet att arméns krigsförband uppskattningsvis fylls till 90 procent av reservister, utgör beredskap, mobiliseringstider och tillgänglighet överlag större utmaningar än personaluppfyllnad *per se*.⁵²

Marinen består utöver Marinstaben av fyra förband – Kustflottan, Kustbrigaden, Nylands brigad och Sjökrigsskolan. I nuläget består marinens ytstridsfartyg av fyra robotbåt Hamina, fyra robotbåt Rauma, tre Pansio minläggare, två Hämeenmaa minläggare samt minröjare.⁵³ Under 2021-2025 ersätts Rauma och Hämeenmaa av fyra kustkorvetter av Pohjanmaa-klass. Vidare moderniseras de 4 Hamina robotbåtarna till 2021, med luftvärn, ubåtsjaksförmåga och sjömålsrobot.⁵⁴ Av historiska och ekonomiska skäl har Finland inget ubåtsvapen, vilket utgör ett tydligt (men medvetet valt) förmågegap. Kustbrigaden har fast kustartilleri (som sannolikt avvecklas) och RBS 15 (som ersätts av israeliska Gabriel 5) och Nylands brigad har Spike ER (som kommer uppgraderas).⁵⁵

Det finska flygvapnet består av Flygstaben och fyra förband: Karelens flygflottilj, Lapplands flygflottilj (bägge med dygnet-runt-beredskap), Satakunta flygflottilj och Luftkrigsskolan. Huvudbeväpningen är 62 F/A-18 Hornet som har genomgått mid-life update 1 och 2, samt tillfört långräckviddig markmålsbekämpningsförmåga genom Joint Air-to-Surface Standoff Missile (JASSM), med en räckvidd på 350 km.⁵⁶ JASSM fick bekräftad full operativ förmåga genom tester som genomfördes under 2018 – mot markmål som var slående lika S-400-enheter.⁵⁷ Under 2025-2030 skall 62 F/A-18 ersättas med modernare stridsflygplan, efter en rigorös upphandling, benämnd HX-jaktplansprojektet i Finland.⁵⁸ Slutligt beslut fattas under 2021, med smärre fördröjningar till följd av coronapandemin.

⁴⁹ Finska Försvarsmakten (2016), "Försvarsmaktens plan för internationella övningar..."; Jonsson och Engvall (2018) "Guardians of the North".

⁵⁰ Finska Försvarsministeriet (2019) "Budgeten för 2020 ökar antalet repetitionsövningar", pressmeddelande, 7:e oktober 2019.

⁵¹ Finska Försvarsmakten (2018) "Det hundraåriga pionjärvapenslaget utvecklas genom tiden" 24:e juli 2018; Finska Försvarsmakten (2019) "Capability of the military engineer branch advances in the north – combat engineer training started up in the Jaeger Brigade", 7 oktober 2019.

⁵² Hagström Frisell, Eriksson och Jonsson (2018) "Norden" s.66-68.

⁵³ The International Institute of Strategic Studies (2017), *The Military Balance 2017*, s.108-110.

⁵⁴ Finska Försvarsmakten (2020) "Marinen avfyrade den första torpeden från en robotbåt av Hamina-klass" 18 augusti 2020.

⁵⁵ Häggblom, Robin (2019) "Reach out and touch someone – at 40km" *Corporal Frisk*, 11 september 2019.

⁵⁶ Hagström Frisell, Eriksson och Jonsson (2018) "Norden" s.66-68.

⁵⁷ Jonsson och Engvall (2018) "Guardians of the North" s.1.

⁵⁸ Trots projektets namn är de stridsflygplan som deltar i upphandlingsförfarandet multirollflygplan och har med andra ord inte enbart förmåga till jakt. HX-projektet beskrivs mer utförligt i avsnitt 4.3 nedan.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

4. Materieförsörjning

Finlands materielanskaffning skiljer sig markant från Sveriges. Specifikt har man i betydligt större utsträckning köpt beprövad materiel ”från hyllan” och inte sällan begagnad. Resultatet har blivit att man relativt den förhållandevis modesta materielbudgeten har lyckats införskaffa jämförelsevis modern materiel, med god eldkraft, i stor numerär och inte sällan till mycket fördelaktiga priser.⁵⁹ Ett talande exempel är inköpet av 100 Leopard 2A6 stridsvagnar, vilket inklusive reservdelar, träningssimulatorer och ammunition kostade totalt 200 miljoner euro.⁶⁰ Finska bedömare menar att landet jämfört med Sverige tydligare har prioriterat operativ effekt vis-a-vis försvarsindustriella intressen, med resultatet att den inhemska försvarsindustrin i Finland är betydligt mindre,⁶¹ men att inköpen har varit mer kostnadseffektiva.⁶² Den finska försvarsindustrin har dock en stor roll när det gäller underhåll och modernisering av plattformar som köpts ”från hyllan” eller begagnat. Som exempel kan nämnas moderniseringen av fyra Hamina-fartyg⁶³, respektive av drygt 100 BMP-2 stridsfordon.⁶⁴

Ursprunget till denna ”anskaffningskultur” kan försiktigtvis spåras till andra världskriget. Den finska Försvarsmakten hade då påtaglig materielbrist vid Vinterkriget utbrott, trots Mannerheims försök att utverka en utökad försvarsbudget.⁶⁵ På Karelska Näset hade den finska armén mindre än en tiondel så mycket artilleri som Röda Armén, vilket fick långtgående konsekvenser för krigsförloppet.⁶⁶ Efter krigsutbrottet nödgades således Finland försöka komplettera försvarets utrustning på den internationella andrahandsmarknaden.⁶⁷ Likaledes lärde man sig den hårda vägen vikten av att ha tillräckligt med ammunition, vilket är skälet till att Finland ofta betonar behovet av både betydande lager och möjlighet till egenproduktion.

Stora delar av den utrustning som införskaffats på andrahandsmarknaden är modern, men det finns även materiel som blivit påtagligt ålderstigen. Som exempel kan nämnas att av den finska arméns omfattande mängd artilleri – cirka 700 eldrör enligt IISS⁶⁸ – utgörs en

⁵⁹ Löfstedt, Helge (2017) “Är svensk försvarsmateriel onödigt dyr?” 10:e mars 2017, Kungliga Krigsvetenskapsakademien. Den finska materielbudgeten var 2014 cirka hälften av den svenska, både vad gäller underhåll och nyanskaffningar, se Olsson och Nordlund (2017) ”Effektiv materieförsörjning” s.12.

⁶⁰ Finska Försvarsmakten (2019) “The Finnish Defence Forces has received the total delivery of the Main Battle Tank Leopard 2A6” 25:e oktober 2019.

⁶¹ Salenius-Pasternak (2019) “Att försvara Sverige tillsammans:...”, s.1.; Den finska försvarsindustrin motsvarar ungefär 1/3 av den svenska i omsättning och antal anställda. Olsson och Nordlund (2017) “Effektiv materieförsörjning” s.34.

⁶² Intervjuer Helsingfors oktober 2019; se även Löfstedt (2017) “Är svensk försvarsmateriel onödigt dyr?”.

⁶³ Häggblom (2019) “Big and Small Sisters”.

⁶⁴ Army Recognition (2018) “Finland to get new guns for BMP-2MD infantry fighting vehicles” 16 februari 2018.

⁶⁵ Engle, Eloise och Paananen, Laura (2014) *The Winter War: The Soviet Attack on Finland*. Stackpole Books, Mechanicsburg 2014, s.6.

⁶⁶ Jovett, Philipp och Snodgrass, Brent (2006) *Finland at War, 1939-1945*. Osprey Publishing, Oxford, 6. Finland utvecklade dock även effektiv stridsledningsmetod för artilleriet, vilket fick stor betydelse för enskilda slag. Forss, Stefan (2017) ”Finlands fyra krig – och vad de betytt för Finlands nationella identitet”, 7-24, i Tommy Jeppsson (red) *Finland 100 år*, Kungliga Krigsvetenskapsakademien, s.16.

⁶⁷ Edwards, Robert (2009) *The Winter War: Russia's Invasion of Finland, 1939-1940*. Pegasus Books, New York, 2009.

⁶⁸ IISS (2019) *Military Balance 2019*, s.103. Enligt andra sammanställningar har man betydligt fler eldrör – över 1500, enligt en källa. Se Häggblom (2017) “The Best Artillery in Europe”.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

betydande andel av sovjetisk tillverkade, dragna pjäser från 50- till 70-talet. Dessa är förrådsställda eller fördelade inom territorialorganisationen och behålls så länge det finns fungerande ammunition, utifrån tanken att det är bättre att ha föråldrad utrustning än ingen alls.⁶⁹

Vissa typer av vitala system – såsom exempelvis lednings- och kommunikationssystem – köps dock inte in begagnat, eftersom dessa anses utgöra en komparativ fördel.⁷⁰ Detsamma gäller Flottilj 2020 (där fartygen byggs på plats i Finland), respektive HX-jaktplansprojektet. Medan Finland överlag har genomfört framgångsrika upphandlingar på andrahandsmarknaden, ställs den nu inför större utmaningar, då flera länder inriktar sig på tillväxt snarare än nedskärningar och andrahandsmarknaden därmed krymper snabbt.

För underhåll och försörjningstrygghet kan den finska Försvarsmakten ingå strategiska partnerskap med bedömt pålitliga partners, med vilka man har en lång, upparbetad relation. Exempelvis producerar Nammo ammunition till merparten av Finlands system, inklusive en del kvalificerad ammunition som vissa robotar. Millog sköter underhåll för armén och marinen, medan Patria Aviation har ett liknande avtal med flygvapnet.⁷¹

4.1 Nyanskaffningar 2014-2019 samt framgent

Under den studerade perioden har armén prioriterats, med inköp av ett flertal större system som – när de till fullo förbandssatts – kan förväntas höja den operativa effekten markant. 2017 beslutades om att anskaffa 48 begagnade, men knappt använda, pjäser bandhaubits Techwin K9, 155mm från Sydkorea för 146 miljoner euro. Leveranser inleddes 2018 och utbildning av värnpliktiga 2019. 2020 beräknas de första K9-pjäserna förbandssättas. I samband med anskaffningen skapas en ny förbandstyp – ett tungt pansarhaubitskompani – vilka uppges behöva en rad stödförmågor, som eldledningssystem och sambandssystem, för att lösa sin uppgift.⁷² Även Polen, Estland och Norge har anskaffat bandhaubits K9, vilket kan underlätta service, underhåll, utbildning och övningar.⁷³ Andra fördelar är pjäsernas porté och rörlighet. De första exemplaren av K9 levererades i februari 2018.⁷⁴ Systemet anges även vara synnerligen väl lämpat för utbildning inom en värnpliktsarmé.⁷⁵ Somliga bedömare ger emellertid uttryck för tveksamhet kring K9:s operativa rörlighet, vilket kan föranleda ett behov av tungdragare. Utöver K9 har Finland även 18 XA-360-pansarfordon med tornmonterade *Advanced Mortar Systems* (AMOS) med dubbla eldrör. Likt K9 kombinerar systemet stor eldkraft på kort tid med god taktisk rörlighet.⁷⁶

⁶⁹ Löfstedt (2017) “Är svensk försvarsmateriel onödigt dyr?”; Häggblom (2017) “‘The Best Artillery in Europe’”; IISS (2019) *Military Balance 2019*, s.103; intervjuer i Helsingfors oktober 2019.

⁷⁰ Se t ex Olsson och Nordlund (2017) “Effektiv materielförsörjning...” s.18; samt Systematic (2019) “Finnish Defence Forces to Upgrade C2 Network” Pressmeddelande 24:e april 2019.

⁷¹ Olsson och Nordlund (2017) “Effektiv materielförsörjning...” s.35.

⁷² Finska Försvarsmakten “Self-Propelled Howitzer K9 Thunder”.

⁷³ Gustafsson, Jakob, Granholm, Niklas & Jonsson, Michael (2019) “Färdplan för tillväxt: Erfarenheter för Sverige från arméstridskrafternas styrketillväxt i Litauen och Estland”. FOI Memo 6832, 2019.

⁷⁴ Finska Försvarsmakten “Self-Propelled Howitzer K9 Thunder”.

⁷⁵ Cranny-Evans (2020) “Defence in depth:” s.3.

⁷⁶ Cranny-Evans (2020) “Defence in depth:” s.4.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Finland beslutade i januari 2014 att anskaffa begagnade stridsvagnar (Leopard 2A6) från Nederländerna för 200 miljoner euro. I maj samma år levererades de första 20 stridsvagnarna och slutleverans genomfördes i oktober 2019. I avtalet ingår bland annat reservdelar i tio år, simulatorer, övningsmateriel och ammunition. Version 2A6 bedöms ha markant högre förmåga vad gäller eldkraft och skydd än de 2A4-stridsvagnar som armén innehar sedan tidigare.⁷⁷ De drygt 100 Leopard 2A4-stridsvagnar Finland hade innan 2A6-inköpet anskaffades begagnade från Tyskland 2002.⁷⁸ Nyligen har det angetts att Finland behåller sina 2A4:or i drift, vilket skulle betyda upp till 200 stridsvagnar, bland det största antalet i Europa.⁷⁹

Under perioden har armén även anskaffat ny ammunition till sitt raketartilleri (22st M270 MLRS), för både precisionsbekämpning och områdestäckning, från USA.⁸⁰ Räckvidden är 165 km respektive 70 km och leveranserna som skedde 2016-2018 gav artilleriet bättre precision, samt bidrar till att fylla det förmågegap som uppstod när personminor avskaffades som en följd av att Ottawa-konventionen antogs.⁸¹ Raketartilleriet köptes begagnat 2006 och dess eldledningssystem moderniserades under 2012-2015. Kostnaden för ammunitionsinköpet var 70 miljoner euro och omfattade enligt uppgift upp till 90 exemplar av högexplosiv ammunition, samt upp till 150 med en alternativ stridsspets för områdestäckning.⁸²

2019 beställde Finland artillerilokaliseringsradarsystemet ELM2311 Compact Multi-Mission Radar från israeliska ELTA Systems efter att 2018 ha genomfört testverksamhet på omkring sex olika system.⁸³ Avtalet innefattar utbildning, reservdelar och optioner för ytterligare anskaffning. Leverans sker 2021, varpå service och underhåll sköts gemensamt av finska Millog⁸⁴ och underleverantörer till ELTA Systems.⁸⁵ Försvaret har inte offentliggjort detaljer kring kostnad och numerär.⁸⁶ Anskaffningen sker i ljuset av den framträdande roll som artilleri spelat under konflikten i östra Ukraina, där två mekaniserade bataljoner nedkämpades inom loppet av några få minuter av ett ryskt artilleriangrepp.⁸⁷

Vidare har mindre genomgripande uppdateringar genomförts. Exempelvis moderniseras 65 XA-180 Pasi bepansrade trupptransportfordon till en kostnad om 16 miljoner euro, för att förbli operativa till 30-talets slut.⁸⁸ Det förmågegap som har uppstått genom avskaffandet av personminor, har fyllts genom en kombination av flera olika system, inklusive andra slags

⁷⁷ Army Recognition, "Finland has taken delivery"; Cranny-Evans (2020) "Defence in depth." s.4.

⁷⁸ Finska Försvarsministeriet (2020) "Finland has signed a contract with Germany for the procurement of Leopard main battle tanks", 17 september 2002.

⁷⁹ Att jämföras med Tysklands 175 Leopard A6 och A7, samt Storbritanniens 227 Challenger 2. Cranny-Evans (2020) "Defence in depth:" s.10.

⁸⁰ Cranny-Evans (2020) "Defence in depth:" s.6.

⁸¹ Finska Försvarsdepartementet "The Defence Forces to procure munition for heavy rocket launchers (MLRS)". Hämtad 10 oktober 2019; Cranny-Evans (2020) "Defence in depth:" s.6.

⁸² Palowski (2016) "Finland Reinforces Its Rocket Artillery".

⁸³ Cranny-Evans (2020) "Defence in depth:" s.7.

⁸⁴ Den finska försvarsmakten har genom strategiska partnerskap med utvalda företag (jämför K-företag) lagt ut delar av sin verksamhet på entreprenad. Millog är ett sådant företag.

⁸⁵ Army Technology (2019) "ELTA Systems to deliver".

⁸⁶ *Utiset* (2019), "Defence Forces mum on price of new Israeli-made radar system", *Yle*, 11 januari 2019.

⁸⁷ Cranny-Evans (2020) "Defence in depth:" s.6.

⁸⁸ Defence Update (2017) "Finland Modernizes 65 XA-180 PASI 6X6 Personnel Carrier" 22 december 2017.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

minor, förbättrade sensorer, MLRS och andra lösningar för övervakning och situationsförståelse.⁸⁹ Ungefär 100 stridsfordon BMP-2 har även moderniserats till BMP-2 MD standard, inklusive förbättringar av bepansring samt stridslednings- och sambandssystem, till en kostnad om 35 miljoner euro. Även automatkanonerna ersätts, för ytterligare 8 miljoner euro.⁹⁰ Utöver dessa större inköp genomförs en gradvis modernisering och uppgradering av den ”breddmateriel” som är avsedd för territorial- och lokalförbanden. Givet den stora numerären och den förhållandevis modesta materielbudgeten torde det dock kvarstå ett betydande moderniseringsbehov, som bara gradvis och till del kan mötas.⁹¹

4.2 Marinen

2015 beslutades efter en längre tids förstudier om utveckling av nya ytstridsfartyg. Fyra multirollkorvetter av Pohjanmaa-klass börjar byggas 2022 för att ersätta sju fartyg (tre minläggare och fyra robotbåtar) som fasas ut. De nya korvetterna beräknas vara färdigställda 2028. Fartygen, som är 114 meter långa med ett displacement på 3900 ton, har viss isbrytande förmåga och utrustas med fartygsartilleri, medelräckviddigt luftvärn, sjömålsrobot (Gabriel 5), icke-kinetiska motmedel samt minerings- och ubåtsjaktförmåga.⁹² Finland har valt SAAB som leverantör av stridsledningssystem till fartygen, som byggs av Rauma.⁹³ Sedan 2015 har den planerade kostnaden för korvetterna stigit med 8 procent till 1,3 miljarder euro.⁹⁴

2018 beslutades att anskaffa sjömålsrobot Gabriel från Israel Aerospace Industries. Finland offentliggjorde inledningsvis inte hur många robotar eller vilken version det rörde sig om, men har nyligen avslöjat att det handlar om Gabriel 5 (naval attack-versionen).⁹⁵ I beställningen ingår lavetter, robotar, simulatorer, utbildning, reservdelar och övningsmateriel till en kostnad av 190 miljoner USD. Leveranser inleds 2019 med slutleverans 2025. Roboten uppges ha en räckvidd på ”över 200 kilometer”⁹⁶ och vara särskilt lämpad för användning i högtrafikerade kustmiljöer.⁹⁷ Sjömålsroboten ska användas av såväl flottan som kustartilleriet och monteras på Pohjanmaa, Hamina samt fordonsbaserade plattformar.⁹⁸ De robotbåtar av Hamina-klass som ska bära robotarna behöver genomgå modifieringar för att göra det, vilket antas illustrera att anskaffningen medför en betydande förmågehöjning.⁹⁹

⁸⁹ Army Technology (2017) “Finland’s Defence in Focus” 7 maj 2017.

⁹⁰ Army Recognition (2018) “Finland to get new guns for BMP”; Defence Talk (2017) “Finnish Army Demos New Capabilities” 12 maj 2017; Finska Försvarsmakten (2019) “Finland deltar i övningen Northern Wind i norra Sverige” 18 februari 2019.

⁹¹ Enligt en tidigare studie kan det ”[f]ör många reservister [...] handla om så enkel utrustning som automatkarbin, uniform och hjälm. Olsson och Nordlund (2017) ”Effektiv materieförsörjning” s.18.

⁹² Finska Försvarsministeriet “The Squadron 2020 project replaces the Navy vessels to be decommissioned”, hämtad 10 oktober 2019.

⁹³ Gain, Nathan (2019) “Saab’s Combat System Officially Selected For Finnish Navy Squadron 2020 Program”, *Naval News*, 19 september 2019.

⁹⁴ Detta är dock inte nödvändigtvis totalkostnaden, utan den särfinansiering som har skjutits till vid sidan av den ordinarie försvarsbudgeten; Häggblom, Robin (2019) “The importance of Being a Corvette”, *Corporal Frisk*, 22 september 2019.

⁹⁵ Vavasseur, Xavier (2019) “Finnish Navy Lifts Veil on its Future Anti-Ship Missile: The Gabriel 5” *Naval News* 16 december 2019.

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ Carlson, Stephen (2018) ”Finnish Navy to acquire Gabriel anti-ship missiles”, *UPI*, 6 juli 2018 och Defense Update (2018) ”Finland Stealth Boats to Get Israel’s Gabriel Advanced Naval Attack Missiles”, 6 juli 2018.

⁹⁸ Vavasseur (2019) “Finnish Navy Lifts Veil”.

⁹⁹ Häggblom (2019) “Big and Small Sisters”.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

I sammanhanget kan noteras att Finland genom valet av Pohjanmaa-korvetterna valt en distinkt annorlunda väg än Sverige med valet av Visby-korvetterna. Pohjanmaa har mer välutvecklat luftvärn, viss isbrytarförmåga, längre uthållighet och mångsidighet vad gäller verkansmedel. Å andra sidan är Visby specifikt konstruerade för hög ”smygförmåga”, vilket åtminstone i teorin torde göra de svenska fartygen mindre sårbara för långräckviddig precisionsbekämpning. Försiktigtvis kan resonemang föras kring huruvida detta ger de respektive marinerna komparativa fördelar som skulle kunna utnyttjas vid samordnat agerande, i likhet med de kompletterande förmågor JAS 39C/D Gripen respektive F/A-18 Hornet i nuvarande svenska och finska konfigurationer har. Möjliga för- och nackdelar med respektive vägval torde bli föremål för framtida, fördjupade analyser – dels med tanke på det svensk-finska marina samarbetet¹⁰⁰, dels med tanke på framtida nyanskaffningar inom den svenska marinen.

4.3 Flygvapnet

Finland kommer framöver att ersätta sina F/A-18 Hornet-stridsflygplan. Upphandlingsprocessen för 64 nya multiroll-stridsflyg inklusive service och underhåll till en kostnad av upp till 10 miljarder euro är igång med fem kvarvarande konkurrenter: Boeing F/A-18 Super Hornet, Lockheed Martin F-35, Dassault Rafale, Eurofighter Typhoon samt JAS 39 Gripen E och F (varav 12 av den senare, tvåsitsiga versionen). De kvarvarande planen deltog i testflygningar vid Satakunta flygbas i Birkala i januari och februari 2020.¹⁰¹ Detta togs som ett kvitto på att upphandlingen upplevs som rättvis och öppen av deltagande företag.¹⁰² I januari 2020 meddelades även att anbudet inte nödvändigtvis måste omfatta 64 flygplan, utan att det är den totala förmågan som bedöms.¹⁰³ Samtidigt förbjöds anbudsgivarna att öppet meddela antalet flygplan och slutlig prislapp.¹⁰⁴ Sannolikt är detta en konsekvens av att anbudsgivarna haft svårt att hålla sig inom den angivna budgetramen.¹⁰⁵ Det slutgiltiga beslutet fattas 2021.¹⁰⁶

Upphandlingsprocessen illustrerar väl den tonvikt som den finska Försvarsmakten lägger vid att hålla sig inom angivna budgetramar. Kravställningen för anbudsprocessen är brett utformad och innehåller kostnads- och livscykelkostnadskrav samt ett antal scenarion som bottenar i den tilltänkta operativa idén. Deltagande företag får utifrån detta beskriva hur deras respektive stridsflygplan, inklusive möjliga stödsystem, uppfyller kraven. Detta har möjliggjort för företag att inom den fastställda kostnadsramen erbjuda stödsystem för att göra

¹⁰⁰ Lundqvist, Stefan och Widén, Jerker (2016) “Swedish-Finnish naval cooperation in the Baltic Sea: motives, prospects and challenges” *Defence Studies* 16(4), 2016:346-373.

¹⁰¹ Charles Forrester (2019) “Finland Announces HX Challenge Event for bidders” *Jane’s Defence Weekly* 10 september 2019; *Hufvudstadsbladet* (2020) “Flygvapnet testar jaktplanskandidater i januari och februari” 2 januari 2020.

¹⁰² Intervjuer i Helsingfors oktober 2019.

¹⁰³ Verkkouutiset (2020) “Programchef: Finland avstår från målet om 64 jaktplan” 8 januari 2020.

¹⁰⁴ Exakt citat “de exakta siffrorna och den exakta anbudshelheten är inte offentlig information”, enligt Lauri Puranen, Försvarsministeriets programchef. Citerad i Helsingin Sanomat (2020) “Jaktplanstillverkare får inte nämna antal plan som erbjuds” 9:e januari 2020.

¹⁰⁵ O’Dwyer, Gerhard (2019) “Finland warns fighter contenders to keep their budget-busting offers real” *Defense News*, 5 november 2019.

¹⁰⁶ O’Dwyer, Gerhard (2019) “Industry bids are in for Finland’s \$13 billion fighter race”, *Defense News*, 1 februari 2019.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

budet mer attraktivt. Exempelvis har SAAB inkluderat två GlobalEye radarspanings- och stridsledningsflygplan och stödförmågor som sensorer. Detta innebär att Finland, utöver stridsflygplan, också skulle få ett antal välbehövda stödförmågor och minska Gripen-planens livstidskostnader då ett antal framtida uppgifter kan tas över av GlobalEye. Bedömare noterar att SAAB har valts som leverantör av ledningssystem till de nya Pohjanmaa-korvetterna. De långräckviddiga sjömålsrobotarna (Gabriel) på dessa fartyg skulle hypotetiskt kunna dra stor nytta av den sensorförmåga som GlobalEye kan erbjuda.¹⁰⁷ I samma anda har Boeing inkluderat ett antal Growler – attackplan avsedda för elektronisk krigföring, t.ex. mot fientligt luftvärn – i F/A-18-budet. Sammantaget illustrerar detta hur det finska anbudsförandet kan generera fördelaktiga anbud relativt de budgetramar som satts. Samtidigt bör noteras att de slutliga anbuden kan omfatta färre än de 64 stridsflyg som ursprungligen efterfrågats, till synes av budgetskäl.¹⁰⁸

4.4 Försvarsbudget¹⁰⁹

Världens länder skiljer sig åt när det gäller att definiera vilka utgifter som skall ingå i deras ”försvarsutgifter”. Försvarsutgifter är vidare, mer än andra statliga utgifter, ofta belagda med viss sekretess, vilket försvårar jämförelser. Inom Nato skapades därför en definition av militära försvarsutgifter som gemensam standard för jämförelser mellan länder. Nedan görs ett försök att uppskatta vad de finska militärutgifterna skulle uppgå till om Finland vore en NATO-medlem. Det finska Försvarsministeriets anslag visas av de fyra första posterna, med hel fyllning, medan utgifterna för gränsbevakning (som täcks av Inrikesministeriet) och internationella operationer (som finansieras av Utrikesdepartementet) är streckade.¹¹⁰

Som framgår av figur 2 ökade de finska militärutgifterna under 2019, främst som en följd av att det finska Försvarsministeriets budget ökade från 2,851 miljarder euro 2018 till 3,138 miljarder euro 2019.¹¹¹ Under 2020 kommer försvarsbudgeten att vara oförändrad i nominella termer, och uppgå till 3 158 miljarder euro. Med hänsyn tagen till inflationen (KPI-deflaterat), innebär detta att försvarsbudgeten ökade med 8,8 procent under 2019 och att den minskar något, med 0,6 procent under 2020 (vilket också medför en minskning av BNP-andelen). Enligt finska Finansministeriets plan för 2020-2023¹¹² skall Försvarsministeriets budget öka från 3,133 miljarder euro år 2020 till 4,990 miljarder euro år 2021, och sedan ligga kvar på denna nivå under 2022-23¹¹³). Under 2021 kommer försvarsbudgeten i reala termer således att öka med 59,3 procent. Detta innebär att den finska BNP-andelen under 2021-23 kommer att ligga någon tiondels procent över 2 procent av BNP. Inkluderar man därtill de finska

¹⁰⁷ Häggblom, Robin (2019) “GlobalEye for HX”, *Corporal Frisk*, 15 juni 2019.

¹⁰⁸ *Helsingin Sanomat* (2020) “Jaktplanstillverkare får inte nämna antal plan”; O’Dwyer (2019) “Finland warns fighter contenders”.

¹⁰⁹ Denna sektion baseras på underlag och data sammanställt av Bengt-Göran Bergstrand.

¹¹⁰ Finansministeriet budget-portal “Statens budgetpropositioner”; IMF *World Economic Outlook Database* (Oktober 2019).

¹¹¹ Finansministeriet, Statens budgetpropositioner, Statsbudgeten 2020, Försvarsministeriets förvaltningsområde, tabell “Förvaltningsområdets anslag 2018—2020”.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Ibid, 2018, tabell 6, s.19. 2020 års prisläge.

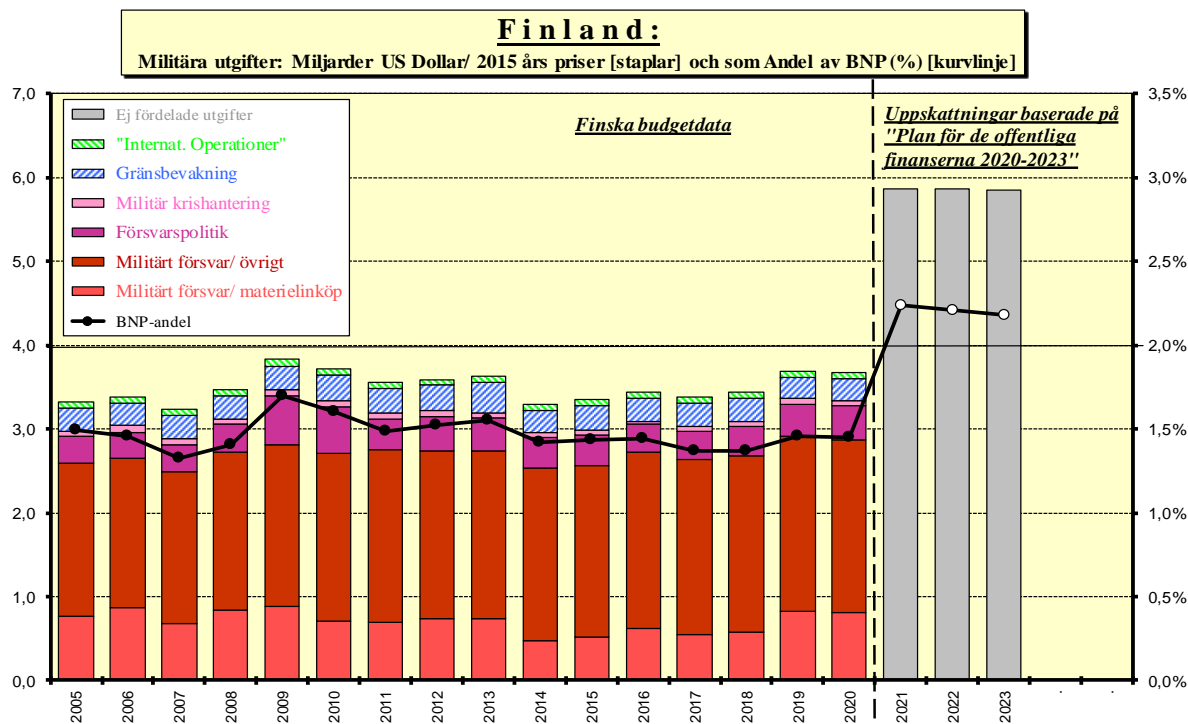
Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

utgifterna för gränsbevakning och internationella operationer i ”militärutgifter” – ökar BNP-andelen ytterligare någon tiondels procentenhet.

Figur 2: Finska försvarsutgifter 2006-2023. Graf: Bengt-Göran Bergstrand, FOI¹¹⁴

Den högre nivå som kommer att präglade åren 2021-23¹¹⁵ är huvudsakligen en följd av det planerade inköpet av nya stridsflygplan samt nya ytstridsfartyg. Principerna för hur anskaffningen finansieras kommenteras även utförligt:

I rambeslutet har man berett sig på anskaffning av jaktplan med ett årligt anslag på 1 500 miljoner euro åren 2021-2023. Den totala reserveringen för ramperioden är således 4 500 miljoner euro, och den tidsmässiga fördelningen av anslaget kan ändras när anskaffningen klarnar. Tidsmässiga förändringar kan göras ramneutralt. Om anskaffningen av jaktplan kräver ett lägre anslag än vad som reserverats för ramperioden, bör den totala ramen minska med ett belopp motsvarande differensen. Denna avsevärda reservation för anskaffningen av jaktplan får således inte användas för att öka andra utgifter. Denna princip är det motiverat att ta in som en del av det nya rambeslutet.¹¹⁶

Från ett svenskt perspektiv kan det noteras att denna finansiering av anskaffning av större materielsystem ”utanför ram” kan te sig ha flera fördelar. Dels innebär den tydligt avgränsade ramen att inköp av ett enskilt system – vilket typiskt sett inkluderar även service, utbildning, stödsystem och viss ammunition – inte tillåts skena och riskera att bli en ”gökunge” som äter

¹¹⁴ Grafen baseras på Finansministeriet “PLANEN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2020–2023”, 4 april 2019, respektive IMF *World Economic Outlook Database* (Oktober 2019).

¹¹⁵ De högre nivåerna kommer fortsätta under hela 20-talet (om än i mindre skala), då finansieringen av HX-jaktplansprojektet fördelas över hela denna period. Utifrån NATO-definitionen kommer den finska försvarsbudgeten således fortsätta ligga över 2% av BNP.

¹¹⁶ Finansministeriet “PLANEN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA”, s.20-21.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

upp andra anslag. Men avgränsningen fungerar även åt andra hållet – ramen för övriga Försvarsmakten tillåts inte öka och därmed ”urgröpa” specifika materielanslag. Budgeten för finska Försvarsmaktens löpande verksamhet hålls således mer stabil än vad ovanstående graf kan ge intryck av vid första anblick och ökar endast gradvist och mer marginellt över tid.

Vidare noteras att finska Försvarsmakten genom sin anskaffningskultur varit påtagligt kostnadseffektivt. I en jämförelse av siffror från 2014 framgår att den finska försvarsbudgeten motsvarade cirka halva den svenska, gällande både underhåll och nyinvesteringar.¹¹⁷ Trots detta finns – i synnerhet på armésidan – påtagliga förmågor inom viktiga områden, inklusive modernare och fler stridsvagnar, mångfalt större artilleri, samt enligt egna uppgifter, god lägesbild och ledningssystem, samt förmåga till både samlad respektive långräckviddig precisionsbekämpning.¹¹⁸ Det finns flera delförklaringar till detta, inklusive inköp av beprövad materiel på andrahandsmarknaden, att man valt bort dyra spetsförmågor, rigorösa anbudsförfaranden och inte minst att den övergripande operativa idén förblivit relativt oförändrad över tid. Ingen av dessa åtgärder med enkelhet kan överföras till fulla till svenska förhållanden. Exempelvis är andrahandsmarknaden idag betydligt mer begränsad än före 2014, enskilda spetsförmågor utgör både ett försvarsindustriellt och strategiskt intresse för Sverige och den svenska övergripande inriktningen av Försvarsmakten har av nöden förändrats sedan 2015 och framåt. Det sagt är det tydligt att Sverige med fördel kan dra lärdom av finska materielanskaffningar, även om detta bara sker gradvis och till del.

¹¹⁷ Olsson och Nordlund (2019) “Effektiv materieförsörjning”, s.12. Dessa förhållanden förändras dock givetvis under perioder av större nyanskaffningar, såsom Flottilj 2020 och HX-jaktplansprojektet, dock ej för gängse ram.

¹¹⁸ Cranny-Evans (2020) “Defence in depth: Finland..”, *passim*.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

5. Personalförsörjning

5.1 Värnplikt

Årligen inkallas drygt 20 000 personer till värnplikt i Finland. Merparten utbildas i sex månader, med start i januari respektive juli, medan vissa kategorier (såsom blivande officerare, underofficerare och beredskapstrupper) utbildas i nio eller tolv månader. Även värnpliktiga som utbildas på vissa typer av kvalificerad materiel tjänstgör längre.¹¹⁹ De beväringar som utbildas till befäl tjänstgör som underbefäl för nästkommande kull beväringar. Utbildningscykeln innebär vissa utmaningar för deltagande i övningar, som finska Försvarsmakten typiskt sett vill genomföra i slutet av respektive sexmånadersperiod. I samband med att en finsk bataljon deltog i den svenska arméövningen Northern Wind tvingades exempelvis beväringarna snabbt utbildas på tre månader. Det finns därtill en risk att de erfarenheter som skapas i samband med respektive värnpliktskulls slutövningar inte institutionaliseras i och med att många deltagande därefter lämnar försvaret.

En återkommande fråga – som av förklarliga skäl är känslig – är hur väl den finska värnpliktsutbildningen om sex månader står sig i jämförelse med andra länders yrkesförband. Finska företrädare menar att beväringarna klarar sig väl i internationella övningar med professionella förband.¹²⁰ Samtidigt vore det förvånande om inte längre utbildnings- och tjänstgöringstid har ett genomslag i vissa avseenden.¹²¹ Sammantaget är detta en central fråga, eftersom det i förlängningen har bäring på kvalitén på finska arméns krigsförband.¹²²

På politisk nivå förs en diskussion kring huruvida värnplikten bör utökas, för att även omfatta kvinnor (som i dagsläget kan tjänstgöra frivilligt).¹²³ Förenklat uttryckt är flera politiska partier försiktigt positiva, medan den offentliga opinionen¹²⁴ och Försvarsmakten¹²⁵ är mer negativt inställda – de sistnämnda eftersom de inte ser behov av att utöka numerären. Huruvida uppåden (inkallelse) och/eller beväringutbildningen (värnplikten) kommer att utökas för att inkludera kvinnor, om dessa förväntas göra militär- eller civiltjänst samt hur problem såsom förläggningar i så fall skall lösas är det dock för tidigt att uttala sig om.¹²⁶

¹¹⁹ T.ex. tjänstgör de som utbildas på K9-systemet i 12 månader. Finska Försvarsmakten (2019) "Conscript training in the K9 armoured howitzer has commenced in the armoured brigade" 26:e September 2019.

¹²⁰ Intervjuer i Helsingfors oktober 2019.

¹²¹ Genom programmet Utbildning 2020 delas beväringarnas utbildning upp i fyra perioder om sex veckor – rekrytperioden, utbildningsperioden, specialistutbildningsperioden och trupputbildningsperioden. Försvarsmakten (2019) "Vaktombyte på kasernerna – nytt utbildningsprogram i bruk" 18:e december 2019.

¹²² Finska försvarsmakten har dock visat på mycket god förmåga att snabbt introducera sin mest kvalificerade materiel i beväringutbildningar. Exempelvis inleddes utbildning på Leopard 2A6 (inköpt 2014) redan 2016. Cranny-Evans (2019) "Finland receives final batch of Leopard 2A6". Vidare är värnplikten "347 dagar för dem som ska utbildas till officerare och underofficerare samt för sådana specialuppgifter inom manskapet som ställer de högsta kraven." Finlex.fi (2007) "Värnpliktslagen 37§ 3. 28.12.2007/1438" Helsingfors 28 december 2007.

¹²³ Flemmich, Josefin (2019) "Beväringförbundet föreslår obligatorisk värnplikt för alla: 'Dagens modell upplevs vara ojämlig'" *Svenska Yle* 9:e juli 2019.

¹²⁴ Flemmich, Josefin (2019) "Ny mätning: Finländarna tackar fortfarande nej till kvinnlig värnplikt" *Svenska Yle* 26:e juni 2019.

¹²⁵ Lindberg, Charlotte (2019) "Beväringförbundet vill bjuda in kvinnor till uppåden - Försvarsmakten sätter sig emot och anser att dagens upplägg är hållbart" *Svenska Yle* 22:a augusti 2019.

¹²⁶ Intervjuer i Helsingfors oktober 2019.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Baserat på opinionen bland de politiska partierna ter sig dock ett uppåd som omfattar både män och kvinnor en fullt möjlig utveckling av den finska värnplikten.¹²⁷

5.2 Utbildning 2020

Även om finsk försvarspolitik överlag präglas av evolution snarare än revolution, pågår för närvarande ett omfattande reformarbete inom beväringutbildningen, kallat Utbildning 2020. Reformerna har flera delkomponenter, inklusive en ökad användning av simulatorer för att effektivisera övningsverksamhet, användning av kortare filmer som led i utbildningen och en mer gradvis stegring av den fysiska träningen.¹²⁸ Pilotprojekt inleddes 2018 vid Björneborgs brigad, Kustbrigaden och Luftkrigsskolan.¹²⁹ Simulatorer används exempelvis för att initialt öva skyttar och båtförare, vilket kan effektivisera utbildningen och öka säkerheten, samt minska ”dötiden”.¹³⁰ Inom pansarbrigaden simuleras även strid med stridsvagn eller stridsfordon, innan samma övning genomförs med verklig materiel.¹³¹ Genom programmet Utbildning 2020 delas beväringarnas utbildning upp i fyra perioder om sex veckor – rekryt-, utbildnings-, specialistutbildnings- och trupputbildningsperioden.¹³² Reformerna motiveras av flera faktorer – bland annat en önskan om en mer effektiv utbildning och kostnadsbesparingar samt att beväringarna skall vara nöjda med sin utbildningstid, men även att den genomsnittliga fysiska förmågan hos rekryter sjunkit.¹³³ Den fysiska belastningen höjs gradvis under utbildningstidens gång, utifrån målet att beväringarna ska vara i så bra form som möjligt vid avslutad utbildning, inte under dess första veckor. Efter pilotprojekt under 2018-2019 och utvärdering under hösten 2019¹³⁴ togs Utbildning 2020 i bruk vid alla truppförband.¹³⁵

Givet att reformerna inom Utbildning 2020 är relativt nya, är det för tidigt att dra säkra slutsatser om vilka av dem som fungerat bättre respektive sämre, samt vilka som eventuellt vore överförbara till svenska förhållanden. Men givet att Sverige återaktiverade värnplikten 2017 samt till 2025 planerar att dubblera antalet rekryter från 4 000 till 8 000¹³⁶ torde det finnas goda möjligheter att utbyta erfarenheter om möjliga förbättringar av värnplikten. Inte

¹²⁷ Yle (202) ”Värnplikten kan stå inför en stor förändring: Partierna öppnar för uppåd för alla” 7 mars 2020.

¹²⁸ Gullmets, Johan (2019) ”Nu tränar beväringarna spaning på datorer - ska försvarets reform verkligen hjälpa mot ynglingarnas dåliga kondition?” *Svenska Yle* 24:e november 2019.

¹²⁹ Finska Försvarsmakten (2019) ”Programmet Utbildning 2020”, hämtad 10 oktober 2019.

¹³⁰ Söderlund, Linda (2019) ”Nu ska beväringar lära sig skjuta och köra båt i en simulator, det eviga väntandet ska minska – tekniken i fokus när försvaret förnyas” *Svenska Yle*, September 26 2019.

¹³¹ Bäck, Mira (2018) ”Stridsspel med en mening – Finska beväringar övar med högklassig simulatorträning” *Svenska Yle* 13:e januari 2018.

¹³² Finska Försvarsmakten (2019) ”Vaktombyte på kasernerna – nytt utbildningsprogram i bruk” 18:e december 2019.

¹³³ Ekholm, Malin, West, Petter & Johansson, Miro (2018) ”Dagens beväringar har sämre kondition än någonsin” *Svenska Yle*, 12:e juni 2018; Finska Försvarsmakten (2019) ”Finska försvaret bygger på god kondition: teknologi främjar konditionslyft” 25:e juni 2019.

¹³⁴ Finska Försvarsmakten (2019) ”Utbildning 2020 syns och hörs i reservofficerskursens undervisning” 1 juli 2019.

¹³⁵ Finska Försvarsmakten (2019) ”Vaktombyte på kasernerna – nytt utbildningsprogram i bruk” 18:e december 2019.

¹³⁶ Holmström, Mikael (2020) ”Hultqvist: Armén ska växa och brigader prioriteras” *Dagens Nyheter*, 10:e januari 2020.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

minst eftersom både den försämrade konditionen¹³⁷ och de förbättrade tekniska möjligheterna och kompetensen torde vara relativt likartade länderna emellan.¹³⁸

Finland genomför sedan länge enkäter med varje färdigutbildad kull beväringar, vilket ger goda möjligheter att följa beväringarnas upplevelse av utbildningen, samt uppmärksamma eventuella källor till missnöje. Under 2019 har vissa missförhållanden uppmärksamats, inklusive befäl som påstås ha behandlat beväringar illa.¹³⁹ Överlag visar dock enkätundersökningarna att merparten av beväringarna är mycket nöjda, då utbildningen i sin helhet ges snittbetyget 4.2 av 5 möjliga, även för 2019.¹⁴⁰

5.3 Beredskapstrupper

Med en relativt liten andel stamanställd personal och en stor, mobiliserande reservistarmé, har behovet av strategisk förvarning för att hinna mobilisera sina markförband traditionellt varit den finska Försvarsmaktens akilleshäla.¹⁴¹ 2014 var sårbarheten extra utpräglad, eftersom armén enligt en analytiker bara kunde mobilisera ”ett fåtal enheter av plutons storlek från specialförbanden” vid ett militärt hot på marken.¹⁴² Rysk förmåga till hybridkrigföring, respektive att ur utgångsgruppering anfalla med markförband, tedde sig ur detta perspektiv extra oroväckande.

Sedan 2014 har ett omfattande system för att uppnå högre beredskap samt en större andel omedelbart gripbara förband – primärt men inte uteslutande inom armén – utformats och upprättats. 2017 inrättades beredskapstrupper, genom vilka 5-10 procent av ineliggande kull beväringar fortsätter sin tjänstgöring i ytterligare sex månader. Beredskapstrupperna leds av stamanställd personal och utbildas på ytterligare vapensystem, avancerad stridtaktik, strid i bebyggelse och helikopterförflyttning.¹⁴³ Beredskapstrupperna har övats i både högintensiva scenarier där även marinen och flygvapnet deltagit, respektive i lågintensiva gråzonsscenarioer där de övat med lokalförband, polisen och gränsbevakningsväsendet.¹⁴⁴ Sammantaget täcker beredskapstrupperna väl det ”mobiliseringsgap” som tidigare förelåg, genom att de dels är utrustade och utbildade för att kunna möta en bred uppsättning hot, och dels har hög beredskap och mobilitet.¹⁴⁵

¹³⁷ Ekblom-Bak, Elin (2018) ”Stor försämring av svenskars kondition” *Idrottsforskning* 20:e november 2018.

¹³⁸ I sammanhanget bör det dock nämnas att t ex Markstridsskolans anläggning i Kvarn – där strid i bebyggelse kan övas med hjälp av avancerade tekniska stödsystem – redan ligger långt framme. Johansson, Alf (2019) ”Finländarna snart stamgäster i Kvarn” Försvarsmakten 21:a oktober 2019; Finska Försvarsmakten (2019) ”Gardesjägarregementets beredskapsenhet och stadsjägare övar i Kvarn i Sverige” 3:e oktober 2019.

¹³⁹ Söderlund, Linda (2019) ”Försvarsministern godkänner inte mobbnings i militären: ”Viktigt att alla har en bra erfarenhet av värnplikten” *Svenska Yle*, September 28 2019.

¹⁴⁰ Finska Försvarsmakten ”Beväringarna nöjda med sin tjänstetid”, hämtad 20 januari 2020.

¹⁴¹ Jonsson och Engvall (2018) ”Guardians of the North”, s.1.

¹⁴² Charly Salenius-Pasternak ”Securing Finland”, 2017.

¹⁴³ Jonsson och Engvall (2018) ”Guardians of the North”, s.2.

¹⁴⁴ *Ibid*, s.3.

¹⁴⁵ Häggblom, Robin (2017) ”Little Green Tanks” *Corporal Frisk*, 17 oktober 2017; Häggblom, Robin (2020) ”Finland Has a Plan for Russia’s Green Little Men” *Foreign Policy*, 15 augusti 2020.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Skapandet av beredskapstrupperna har ökat antalet beväringar på truppförbanden, men tycks än så länge inte ha skapat flaskhalsar i termer av regementsplatser.¹⁴⁶ I takt med att beredskapsenheterna planeras utökas ytterligare (från kompanistorlek till, åtminstone vid tre truppförband, bataljons storlek) är detta sannolikt en faktor som tas med i kalkylen.¹⁴⁷

Beredskapstrupperna erhåller samma ersättning som en ”vanlig” värnpliktig och reformen har därför kunnat åstadkommas till låg kostnad, även om det funnits farhågor om att den kvalificerade materiel man tilldelas slits i högre takt än tidigare.¹⁴⁸ Hittills har platserna fyllts utan användning av pliktverktyget, bl.a. genom möjligheten att öva på mer avancerad materiel och den status förbanden tillmäts.¹⁴⁹ Utöver höjd beredskap och tröskel har beredskapstrupperna också fungerat morallhöjande och motiverande för de anställda.¹⁵⁰

Den finska Försvarsmakten har en total reserv om cirka 900 000 man och en krigsorganisation om 280 000 man.¹⁵¹ Årligen genomförs repetitionsutbildningar med knappt 20 000 man, utöver de drygt 20 000 beväringar som grundutbildas. Vad gäller reservister rör det sig dock inte nödvändigtvis om 20 000 ”unika” individer, eftersom vissa befattningar behöver övas mer kontinuerligt. De soldater som under åren fortsatt kommer ingå i den aktiva reserven prioriteras.¹⁵² Därutöver genomförs frivilliga försvarsutbildningar, vilket omfattade drygt 90 000 utbildningsdygn under 2018, varav tre fjärdedelar var inriktade mot reservister.

Antalet repetitionsövningar är därmed lägre än vad som måhända vore optimalt och bristen på utbildare är påtaglig.¹⁵³ I någon mån har även skapandet av beredskapstrupperna konkurrerat om snäva resurser med repetitionsövningarna, även om detta nu åtgärdas.¹⁵⁴ Åtgärder för att minska bristen på utbildare inkluderar att använda reservister som utbildare samt att inte automatiskt frånta pensionerade officerare rätten att utbilda. Det sagt finns det begränsningar i hur snabbt man kan utbilda utbildare om inte kvalitén och trovärdigheten skall urholkas.¹⁵⁵ Sammantaget har ökad beredskap, ett ökat antal internationella övningar och skapandet av beredskapstrupperna belastat vissa personalkategorier hårt, i synnerhet inom marinen.¹⁵⁶

¹⁴⁶ Intervjuer i Helsingfors oktober 2019.

¹⁴⁷ Begreppet ”bataljon” kan dock komma att användas en smula flexibelt vad gäller numerär i detta sammanhang. Intervjuer i Helsingfors oktober 2019.

¹⁴⁸ Jonsson och Engvall (2018) ”Guardians of the North”, s.3. Ett motsvarande system föreslås även av Försvarsberedningen (Regeringskansliet (2019) *Värnkraft*, s.232) och har tidigare funnits i Sverige på 80-talet.

¹⁴⁹ Intervjuer i Helsingfors oktober 2019.

¹⁵⁰ Ibid.

¹⁵¹ Jonsson och Engvall (2018) ”Guardians of the North”, s.1,4.

¹⁵² Intervjuer i Helsingfors oktober 2019.

¹⁵³ Ibid.

¹⁵⁴ Finska Försvarsministeriet (2019) ”Budgeten för 2020 ökar antalet repetitionsövningar”, pressmeddelande 7:e oktober 2019.

¹⁵⁵ Intervjuer i Helsingfors oktober 2019.

¹⁵⁶ Ibid.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

6. Infrastruktur och lagstiftning

Som tidigare nämnts har den finska försvarspolitiken präglats av kontinuitet.¹⁵⁷ En konsekvens av detta är att det inte på kort sikt uppstått några akuta flaskhalsar vad gäller exempelvis övningsfält, förråd och logementsplatser, trots ökningen av övningar, materiel och beväringar.¹⁵⁸ Det är möjligt att logementsplatser blir ett problem om könsneutral värnplikt införs eller om beredskapstrupperna utökas markant. I nuläget tycks dock inte den militära infrastrukturen vara påtagligt gränssättande, delvis eftersom årskullarna krympt och ungefär 30 procent av varje årskull män inte genomgår beväringutbildning.

Exakt hur en mobilisering skulle ske, var materiel finns förrådsställd och vilka förband som mobiliseras är i en finsk kontext känsliga frågor att beröra.¹⁵⁹ Försiktigtvis kan dock noteras att det vore rationellt att mobilisera i anslutning till existerande truppförband (regementen); att förvara nödvändig materiel i nära anslutning därtill; att kalla in reservister boende i det geografiska närområdet; samt att det finns uppräknade truppförband inom de så kallade manövertrupperna.¹⁶⁰ En sådan lösning skulle motsvara den modell som tidigare var gällande inom den svenska Försvarsmakten och kan måhända fungera som inspiration för skapandet av de fyra brigader samt en bataljonsstridsgrupp som föreslås i *Värnkraft*.¹⁶¹ Till skillnad från Sverige finns inte heller de uppenbara flaskhalsar det innebär att ha allt artilleri förvarat på en plats¹⁶², att enskilda bataljoner förväntas färdas långa sträckor före mobilisering¹⁶³ eller den sårbarhet det innebär att ha ett centrallager med en stor del av materielen samlad.¹⁶⁴

Sedan 2014 har ett omfattande lagstiftningsarbete genomförts för att komma tillrätta med oklarheter eller brister som försvårade den finska Försvarsmaktens möjligheter att fullgöra sina uppgifter, inklusive att ge och ta emot internationell militärt stöd.¹⁶⁵

Exempel på ändrad lagstiftning rör utländska medborgares möjlighet att äga mark i anslutning till känsliga försvarsanläggningar¹⁶⁶; ändrad underrättelselagstiftning¹⁶⁷; möjligheten för kommandanten (motsvarande Överbefälhavare) för Försvarsmakten att snabbinkalla till beredskapsövningar¹⁶⁸; samt möjligheten för finska förband att bistå sina svenska kolleger utomlands.¹⁶⁹

¹⁵⁷ Raitasalo, Jyri (2017) "Problematiken inom finsk försvarsplanering", 2017, 4.

¹⁵⁸ Intervjuer i Helsingfors oktober 2019; Finska Försvarsmakten (2016), "Försvarsmaktens plan för internationella övningar". Antalet beväringar på logementen har ökat pga. beredskansenheterarnas förlängda tjänstgöringstid.

¹⁵⁹ Detta var tydligt en av de mycket få frågor respondenterna genomgående vara ovilliga att diskutera, annat än i mycket generella ordalag. Således är det även en fråga som lämpligen inte bör utredas utförligt i en öppen skrift.

¹⁶⁰ Intervju, Stockholm april 2017.

¹⁶¹ Motsvarande lösning förespråkas även av Försvarsberedningen (Regeringskansliet (2019) *Värnkraft*, s.179).

¹⁶² Owetz, Josefine (2018) "Artilleriets återkomst" *Officerstidningen*, 3/2018, s. 29-37.

¹⁶³ Holmström, Mikael (2019) "Armén kan växa snabbare än ÖB sagt" *Dagens Nyheter*, 11 januari 2019.

¹⁶⁴ Holmström, Mikael (2017) "Ny rapport varnar för taktiska kärnvapen från Ryssland" *Dagens Nyheter* 13 juni 2017.

¹⁶⁵ Raitasalo (2017) "Problematiken inom finsk försvarsplanering", s.4.

¹⁶⁶ *Yle* (2019) "Permission needed for foreign residents to buy property in Finland from 2020" Oktober 30 2019;

¹⁶⁷ Finska Försvarsministeriet (2019) "Lag om militär underrättelseverksamhet träder i kraft vid ingången av juni" 26 april 2019; Finlex (2019) "Lag om militär underrättelseverksamhet, 26.4.2019/590", Helsingfors 26 april 2019, Finlex.fi.

¹⁶⁸ Finlex.fi (2007) "Värnpliktslagen 37§ 3. 28.12.2007/1438" Helsingfors 28 december 2007.

¹⁶⁹ Finlex (2017) "Lag om ändring av lagen om försvarsmakten, 4a-b§; 12a-b§", Helsingfors 28 juni 2017, Finlex.fi.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

7. Operativ idé och övningar

Den finska Försvarsmaktens grundläggande strategiska idé är att på egen hand uthålligt försvara hela Finland.¹⁷⁰ Denna grundidé – territoriellt försvar mot externa och statsbaserade militära hot – har inte förändrats sedan kalla krigets slut, oaktat om det berodde på ”strategisk kompetens” eller ”saktfärdighet och tröghet i den beslutsfattande processen”.¹⁷¹ Dock har ett tydligt fokus på beredskap tillkommit, liksom behov av att kunna hantera hybrids scenarier.¹⁷² Sist men inte minst har Finlands traditionella neutralitet gradvis förändrats, med ett utökat antal bilaterala militära samarbeten – främst med Sverige och USA¹⁷³ – samt ett utökat deltagande i internationella övningar. Efter snart sex år av förbättrad beredskap, samt ett intensivt internationellt övningsschema, sker idag en gradvis utvärdering och prioritering för att säkerställa uthållighet över tid, samt effektiv resursanvändning.¹⁷⁴

Sedan mitten på 00-talet har den finska Försvarsmakten strävat efter att utveckla ett *joint fires*-koncept.¹⁷⁵ Detta har två komponenter – dels förmåga till medelräckviddig och samlad bekämpning (*massed fires*), främst från artilleriet, dels förmåga till gemensam långräckviddig precisionsbekämpning av högprioriterade mål från land-, sjö- och luftplattformar.¹⁷⁶ Gällande samlad eldgivning har den finska ”artilleridoktrinen” väckt viss uppmärksamhet internationellt. Dels bedöms landet av *Jane's Defence* ha 754 artilleri-pjäser samt 698 120mm-pjäser, vilket är mer än någon annan europeisk armé.¹⁷⁷ Därutöver ger överste Pertti Holma, den finske artilleriinspektören, uttryck för landets ambition att vidmakthålla ”det bästa artilleriet i Europa”.¹⁷⁸ I detta avseende innebär den eldhastighet, rörlighet och räckvidd som K9, XA-360-pansarfordon med tornmonterad AMOS, samt MLRS bidrar med stora fördelar. Man har även utvecklat en doktrin av utspridd, decentraliserad stridsgruppering av artilleriet, för att försvara målinhämtning och minska skadeverkan av samlad artillerield från röd sida.¹⁷⁹ I nuläget strävar Finland inte efter fler stora inköp inom artilleriet, men försöker likväl att bli än mer precisa, ha snabbare eldgivning och längre räckvidd.¹⁸⁰ I en era när det svenska artilleriet jobbar på att återta förmåga, bevara tillräcklig kärnkompetens¹⁸¹, samt studerar artilleriets framtida stridssätt¹⁸², ter sig Finland som en given jämförelsepunkt.

¹⁷⁰ Hagström Frisell, Eriksson och Jonsson “Norden” 2018, s.66-68.

¹⁷¹ Raitasalo (2017) “Problematiken inom finsk försvarsplanering”, s.2,4.

¹⁷² Jonsson och Engvall (2018) “Guardians of the North”, passim.

¹⁷³ Raitasalo (2017) “Problematiken inom finsk försvarsplanering”, s.2,4.

¹⁷⁴ Under 2020 sjunker exempelvis antalet internationella övningar till 72, från 91 året innan. Även kostnaderna sjunker, från nästan 11 miljoner euro 2019 till knappt 8 miljoner. Finska Försvarsministeriet (2019) “Finlands deltagande i internationell utbildnings- och övningsverksamhet” Pressmeddelande 8:e november 2019.

¹⁷⁵ Ackerman, Robert K. (2007) “Finland Revamps Its Military”, *Signal*, september 2007.

¹⁷⁶ Finska Försvarsmakten “Finnish Army’s Spearhead Capabilities in 2020”.

¹⁷⁷ Cranny-Evans (2020) “Defence in depth: Finland” s.7.

¹⁷⁸ Ibid, s.3.

¹⁷⁹ Ibid, s.6.

¹⁸⁰ Cranny-Evans (2020) “Defence in depth: Finland” s.7.

¹⁸¹ Owetz, Josefine (2018) “Vi riskerar kompetensen” *Officerstidningen* 3/2018, s.38f.

¹⁸² Owetz, Josefine (2018) “Hur ska artilleriet se ut på framtidens stridsfält?” *Officerstidningen* 3/2018 s.40f.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Gällande långräckviddig precisionsbekämpning består förmågan i nuläget främst av AGM-158 JASSM avfyra från flygvapnets F/A-18¹⁸³, RBS 15 SF III mot sjömål¹⁸⁴ och raketartilleriet M270 MLRS¹⁸⁵, vilket kompletteras med Gabriel 5, som levereras 2019-2025.¹⁸⁶ Även om finska myndigheter återkommande vägrat uppge numerären för t.ex. JASSM, MLRS-ammunition och Gabriel, får kvantiteten på kvalificerad ammunition antas vara begränsad.¹⁸⁷ Förmågan till precisionsbekämpning sägs underbyggas av en samlad lägesbild genererad av mark-, luft- och sjöbaserade sensorer, som kommuniceras via ett digitaliserat och nätverksbaserat ledningssystem¹⁸⁸, en förmåga som började byggas redan i mitten på 00-talet.¹⁸⁹

Armén har även gradvis genomfört ett delvis nytt taktiskt koncept. Förenklat uttryckt handlar det om ökad rörlighet och förmåga att samordna eldgivning, för att sedan sprida ut sig igen.¹⁹⁰ Detta har beskrivits i termer som ”SOF writ large”¹⁹¹ eller ”svärmning” och bör ses i kontrast till hårt befästa försvarslinjer som försvarades till höga kostnader på t.ex. Karelska Näset.¹⁹²

Utifrån logiken att man övar som man avser slåss, kan även konstateras att finska Försvarsmakten ofta övar i mindre truppformationer – av ungefärligen stridsgrupps omfattning, men med alla nödvändiga funktioner för att skapa en brigad. Att kunna operera i mindre, mer mobila enheter – som vid behov kan kombineras till större formationer – ter sig som ett rationellt svar på den ökande förmågan till både samlad artillerield och långräckviddig precisionsbekämpning som finns på röd sida, samt en möjlig förlust av luftherravälde.¹⁹³

Den tänkta operativa användningen av olika förband är (liksom numerär för kvalificerad ammunition) ett typexempel på en fråga som är betydligt känsligare i Finland än i andra jämförbara länder. Vissa grundläggande slutsatser kan dock dras på basis av militärgeografi och historiska erfarenheter. Exempelvis finns en klar tyngdpunkt i sydöstra Finland, med både ett stort arméförband¹⁹⁴ och en flygbas. Det är även här flera av de avgörande striderna under Vinter- och Försättningskriget stod.¹⁹⁵ På motsvarande sätt kan konstateras att Jägarbrigaden i Sodankylä är väl placerat geografiskt för att förhindra försök att korsa norra Finland för att nå mål i norra Sverige eller Norge. Under andra världskriget gjorde finska marinen även

¹⁸³ Häggblom (2020) ”Different Approaches to Managing the Long-Range Ballistic and Cruise Missile Threat”, 128.

¹⁸⁴ Ersätts nu av Gabriel 5 (lokalt kallad ”2020-systemet”), monterade på robotbåtar av Hamina-klass, korvetter av Pohjanmaa-klass, samt på fordonsplattformar. Vavasseur (2019) ”Finnish Navy Lifts Veil”.

¹⁸⁵ Cranny-Evans (2020) ”Defence in depth”, s.6. Räckvidden för precisionsammunitionen är 165km.

¹⁸⁶ Beroende på vilken version som köpts in anges räckvidden till 200-400km. Carlson, Stephen (2018) ”Finnish Navy to acquire Gabriel anti-ship missiles”, *UPI*, 6 juli 2018 och Defense Update (2018), ”Finland Stealth Boats to Get Israel’s Gabriel Advanced Naval Attack Missiles”, 6 juli 2018.

¹⁸⁷ I centrala publikationer betonas t ex behovet av att förbättra fjärrverkansförmåga (Statsrådets kansli (2017), *Statsrådets försvarspolitiska redogörelse*, s.12), respektive att flygvapnet behöver skapa tillräckliga lager av ammunition och robotar (Riksdagens Kanslis Publikation (2014) *Försvarets utmaningar på lång sikt*, s.22f.). Under upphandlingen av sjömålsrobot erbjöds t ex 112 Harpoon, vilket torde indikera ungefärlig omfattning av den finska förfrågan. Häggblom, Robin (2018) ”A Further Look at the Gabriel 5” *Corporal Frisk*, 16 juli 2018.

¹⁸⁸ Ackerman (2007), ”Finland Revamps Its Military”.

¹⁸⁹ Finska Försvarsmakten ”Finnish Army’s Spearhead Capabilities in 2020”.

¹⁹⁰ Finska Försvarsmakten ”Finnish Army’s Spearhead Capabilities in 2020”.

¹⁹¹ Special Operations Forces, avseende förmågan att gruppera utspritt för att därefter kraftsamla lokalt.

¹⁹² Intervjuer i Helsingfors oktober 2019; se även Forss (2017) ”Finlands fyra krig”.

¹⁹³ Intervjuer i Helsingfors oktober 2019; se även Cranny-Evans (2020) ”Defence in depth” s.7.

¹⁹⁴ Cirka 20% av alla beväringar inom den finska armén utbildas vid Karelska Brigaden. Finska Försvarsmakten (2019) ”Nästan 10 00 rekryter inleder sin beväringstjänst inom armén” 5:e juli 2019.

¹⁹⁵ Forss (2017) ”Finlands fyra krig”.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

återkommande försök att stänga Finska viken för sovjetiska ubåtar, vilket man sedermera lyckades med. Idag uppges mineringsförmågan och kustartilleriet kunna fullgöra liknande uppgift under och ovan ytan¹⁹⁶, vilket förstärks ytterligare av Gabriel-sjömålsrobotar och ubåtsjaktförmåga på Pohjanmaa-korvetterna när dessa blir operativa. Bortom denna typ av historiska paralleller, diskuteras dock inte tänkbara uppgifter för enskilda förband i denna öppna analys.

Den relativa kontinuitet som präglat finsk försvarsplanering – och därmed Försvarsmaktens operativa idé – med fokus på territorialförsvar mot en statsbaserad militär motståndare, har gett Finland tydliga fördelar över tid. Tydligast kan detta ses i exemplen med *joint fires* samt en integrerad lägesbild,¹⁹⁷ förmågor som började genomföras i mitten på 00-talet.¹⁹⁸ Givet att man har en försvarsgrensgemensam långsiktig plan, kan större upphandlingar, såsom raketartilleri, Pohjanmaa, samt HX-jakplansprojektet kravställas gentemot den samlade, planerade förmågan, vilket över tid skapat en anmärkningsvärt hög kostnadseffektivitet och goda synergieffekter.

¹⁹⁶ Intervjuer i Helsingfors oktober 2019.

¹⁹⁷ Finska Försvarsmakten "Finnish Army's Spearhead Capabilities in 2020".

¹⁹⁸ Ackerman (2007), "Finland Revamps Its Military".

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

8. Avslutande reflektioner och erfarenheter för Sverige

Trots de betydande likheterna mellan Sverige och Finland i termer av säkerhetspolitik, delad historia och likartad kultur, föreligger det betydande skillnader mellan ländernas försvarspolitik. Finland har som en följd av sin 130 mil långa landsgräns med Ryssland och smärtsamma erfarenheter från Vinter- och Fortsättningskriget, bibehållit en värnpliktsbaserad försvarsmakt som aldrig släppte sitt fokus på territorialförsvar.¹⁹⁹ Kombinationen av stor numerär, mindre budget och mindre tongivande försvarsindustri har även inneburit att fokus legat på kostnadseffektiva materielinköp, ofta på andrahandsmarknaden.²⁰⁰ Även om detta historiskt har varit framgångsrikt för finskt vidkommande, är det inte nödvändigtvis en framkomlig väg Sverige *idag*, givet att den internationella andrahandsmarknaden krympt betänkligt i och med det försämrade omvärldsläget.²⁰¹

Finlands militärgeografi och historiska erfarenheter innebär även att man medvetet beslutat sig för att acceptera brist på enskilda kvalificerade förmågor (såsom ubåtar, eller luftvärn mot ballistiska robotar²⁰²) till förmån för andra, mer grundläggande förmågor (såsom omfattande artilleri, ett stort antal stridsvagnar och stor numerär inom armén), inom ramen för existerande budget.²⁰³ I Sverige har fokus på skalförsvar och internationella insatser (tillsammans med en tongivande försvarsindustri) efter det kalla krigets slut inneburit en betoning av de blå försvarsgrenarna – samt förväntningar om beställningar av dyra spetsförmågor såsom t.ex. nya ubåtar.²⁰⁴ Dessa divergerande vägval kan mycket väl vara logiska utifrån respektive lands förutsättningar och bör inte nödvändigtvis jämföras i termer av bättre eller sämre i varje enskilt fall, även om den finska Försvarsmaktens utgångsläge (åtminstone inom armén) i många avseenden ter sig mer gynnsamt än dess svenska motpart i dagsläget.

Av de områden som täckts in av analysen finns det några lösningar och modeller som kan vara värda att begrunda extra noga som möjliga inspirationskällor för svenskt vidkommande. Detta inkluderar de reformer som genomförts av värnpliktsutbildningen inom ramen för Utbildning 2020. Möjliga jämförelsepunkter kan inkludera återkommande enkäter bland avgångsklasserna²⁰⁵; ett ökat användande av simulatorer i utbildningssyfte²⁰⁶; kompletterande

¹⁹⁹ Jonsson och Engvall (2018) "Guardians of the North", s.1; Raitasalo (2017) "Problematiken inom finsk" s.1.

²⁰⁰ Löfstedt (2017) "Är svensk försvarsmateriel onödigt dyr?"

²⁰¹ Inköpet av 100 Leopard 2A6 för 200 miljoner (inklusive ammunition och reservdelar) är ett talande exempel på en lyckad andrahandsanskaffning, men vore svårigen möjlig att göra idag, när de flesta europeiska länder ökar sina försvarsutgifter och expanderar de mekaniserade förmågorna inom sina arméer. Följaktligen blir en renowing av 200 stridsfordon 90, samt 30 Leopard 2A5, samt inköp av ammunition den till buds stående lösningen, trots att den är betydligt mindre gynnsam ekonomiskt. Cranny-Evans (2019) "Finland receives final batch of Leopard 2A6 FIN MBTs"; Holmström (2019) "156 miljarder satsas på försvarets materiel...".

²⁰² För en jämförelse av Finlands och Sveriges luftvärnsförmågor, se Häggblom (2020) "Different Approaches to Managing the Long-Range Ballistic and Cruise Missile Threat".

²⁰³ Om Finland väljer att bibehålla sina Leopard 2A4 i drift skulle de ha upp till 200 stridsvagnar förbandsatta, bland det största antalet i Europa. Cranny-Evans (2020) "Defence in depth", s.10.

²⁰⁴ Holmström, Mikael (2019) "Saab kräver besked om order på ubåtar" *Dagens Nyheter* 13 november 2019.

²⁰⁵ Dessa enkäter användes även innan införandet av Utbildning 2020, men har använts för att gradvis utvärdera och förbättra de reformer som genomförts.

²⁰⁶ Bäck (2018) "Stridsspel med en mening".

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

inslag i pedagogiken; samt en gradvis stegring i den fysiska träningen²⁰⁷, med sikte på långsiktig fysisk förmåga snarare än topprestationer under pågående utbildning.²⁰⁸ Givet värnpliktigas roll för att fylla krigsförbanden; som framtida reservister; samt som primär rekryteringsbas för yrkesmilitären, torde positiva erfarenheter av värnpliktstiden vara högt prioriterade även i Sverige.²⁰⁹ Detta skall inte tolkas som kritik av nuvarande system, utan är enbart avsett att peka på möjliga inspirationskällor till ytterligare förbättringar.

I takt med att artilleriet inom den svenska armén kan förväntas växa – med förslag om anskaffning av de kvarvarande 24 Archer-pjäser, samt föreslagen anskaffning av artillerisystem till de tre brigadartilleribataljonerna i de mekaniserade brigaderna i *Värnkraft*²¹⁰ – samt behov att återta förlorad kompetens, säkra bemanning samt vidareutveckla artilleriets taktiska stridssätt²¹¹ finns det skäl att blicka österut. Finland har, med sin stora samlade numerär, samt spetsförmågor med taktisk rörlighet, hög eldhastighet, lång räckvidd, förmåga till samlad bekämpning, samt utspridd stridsgruppering, måhända ”Europas bästa artilleri”.²¹² Redan i dagsläget förekommer samövning, men detta går sannolikt att vidareutveckla ytterligare.²¹³

Modellen att sätta upp förbandsenheter i anknytning till regementen, med alla nödvändiga element ingående, vore även en möjlig lösning för att kringgå flaskhalsar och/eller sårbarheter vid behov av att snabbt mobilisera förband.²¹⁴ För att optimera denna typ av modell bör dock även värnpliktiga och reservister som är bosatta i närheten knytas till respektive förband. Detta är potentiellt mer utmanande i Sverige, givet att bara cirka fyra procent av varje årskull inkallas (och problematiken kvarstår även om siffran ökar till knappa åtta procent i enlighet med vad som föreslås i *Värnkraft*).²¹⁵

Den finska modellen för materielanskaffning vore som nämnts svår att replikera i en tid när tillgången till relativt modern materiel till modesta priser är på kraftig nedgång. Att röra sig lite mer mot den finska modellen – fokus på inköp från ”hyllan”, av beprövad materiel, utan omfattande krav på specialanpassningar – har dock visat sig vara framgångsrik även vid nyinköp. Som exempel kan nämnas upphandlingen av NH90 (HKP 14), som fungerat betydligt bättre för Finland än Sverige.²¹⁶ Finska bedömare skrader inte heller orden kring förhållandet mellan svenska Försvarsmakten och svensk försvarsindustri: ”Det behöver också bli lättare för Försvarsmakten att ta mindre hänsyn till svenska militärindustriella perspektiv, speciellt om det gäller att bygga upp förmågor under begränsad budget.”²¹⁷

²⁰⁷ Även om svenska Försvarsmakten har större möjlighet att hantera en generellt försämrad fysik hos värnpliktiga genom urval, kan detta likväl vara värt att beakta som ett möjligt tillvägagångssätt.

²⁰⁸ Intervjuer i Helsingfors oktober 2019; Försvarsmakten (2019) ”Finska försvaret bygger på god kondition”.

²⁰⁹ Regeringskansliet (2019) *Värnkraft*, 171f; Jmf Granqvist, Dan (2019) ”Militärtjänstgöringen ger minnen för livet - att se till att de är positiva är det bästa för försvarsviljan” *Svenska Yle* 29:e september 2019.

²¹⁰ Regeringskansliet (2019) *Värnkraft*, s.181f.

²¹¹ Owetz (2018) ”Artilleriets återkomst” s. 29-37; Owetz (2018) ”Vi riskerar kompetensen” s.38f; Owetz (2018) ”Hur ska artilleriet se ut på framtidens stridsfält?” s.40f.

²¹² Cranny-Evans (2020) ”Defence in depth”, passim; Häggblom (2017) ”The Best Artillery in Europe”.

²¹³ Det tydligaste exemplet är sannolikt Nordic Artillery Exercise (NAX), där svenska och finska enheter samövar. Szakacs, Viktoria (2019) ”Fortsatt finsk-svenskt samarbete” Försvarsmakten 28 maj 2019.

²¹⁴ Intervjuer i Helsingfors oktober 2019.

²¹⁵ Detta är även vara den väg som Försvarsberedningen föreslår: (Regeringskansliet (2019) *Värnkraft*, s.179).

²¹⁶ Häggblom, Robin (2018) ”Of Helicopters and High Costs” *Corporal Frisk Mars* 3 2018.

²¹⁷ Salonijs-Pasternak (2019) ”Att försvara Sverige tillsammans:...”, s.1.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Att anta en mer ”finsk modell” för försvarsbudgeten – där större inköp av materiel finansieras ”utanför ram”, för att inte riskera att temporärt tränga ut löpande budget för övningar, löner och mindre inköp – kan te sig krävande och långsökt. Men även mindre justeringar åt detta håll skulle kunna vara meningsfulla, då mindre förändringar i försvarsanslagen – eller kostnader för beslutade inköp – därmed inte skulle riskera att få samma stora påverkan på marginalen för exempelvis genomförande av övningar, inköp av ammunition och dylikt. Därtill skulle stora anskaffningar till en försvarsgren inte ske på övrigas bekostnad.²¹⁸

Givet det i *Värnkraft* identifierade framtida behovet av ett ökat antal utbildningsbefäl, samt de åtgärder som föreslås för att hantera detta, finns sannolikt erfarenheter att hämta från Finland. Försvarsberedningen anser att värnpliktiga som utbildas till befälsbefattning kan komplettera utbildningsbefäl under grundutbildningen och att reservofficerare i högre grad kan användas som utbildare.²¹⁹ Givet att liknande lösningar redan har implementerats i Finland bör, i den mån så inte redan sker, samverkan och erfarenhetsutbyte kring för- och nackdelar med liknande åtgärder kunna inhämtas via dialog. Därtill har Finland vidtagit åtgärder som syftar till att kunna använda pensionerade officerare som utbildningsbefäl, vilket ytterligare skulle kunna bidra till att hantera den brist på utbildningsbefäl som riskerar uppstå.

Sist men inte minst har möjligheten att använda finska beredskapsenheter som inspiration för en svensk motsvarighet rests i *Värnkraft*:

Försvarsmakten föreslår i Perspektivstudien (2018) fortsatt analys av förutsättningarna att inrätta en längre grundutbildning för vissa krigsförband. Denna utbildning skulle kunna vara upp till 18 månader, inkluderande en avslutande period om 4–6 månader i beredskap. Det kan konstateras att liknade system införs i Finland och Norge. Försvarsberedningen bejakar detta förslag och anser att det bör analyseras vidare.²²⁰

Givet att modellen nu testats utförligt sedan 2017, samt visat sig framgångsrik och utökas i omfång i Finland, ter sig detta som en mycket god idé, som på ett kostnadseffektivt sätt kan öka beredskapen väsentligt. Avslutningsvis bör det nämnas att Finland på många områden tidigare lärt sig mycket från Sverige, gällande värnpliktsutbildningen, inom det bredare totalförsvaret samt sannolikt även gällande mobiliseringssystemet. Att dra lärdomar från Finland idag är således i någon mån även att lära sig av gårdagens svenska Försvarsmakt, erfarenheter som delvis tappades bort under de drastiska nedskärningarna 1999-2009.

²¹⁸ Ibid, s.2.

²¹⁹ Regeringskansliet (2019) *Värnkraft*, s.231.

²²⁰ Ibid, s.232.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

9. Referenser

Ackerman, Robert K., (2007) "Finland Revamps Its Military", *Signal*, september 2007, <https://www.afcea.org/content/?q=finland-revamps-its-military> (hämtad 25 mars 2020).

Army Recognition (2018) "Finland to get new guns for BMP-2MD IFVs", 16 februari 2018, https://www.armyrecognition.com/february_2018_global_defense_security_army_news_industry/finland_to_get_new_guns_for_bmp_2md_infantry_fighting_vehicles.html (hämtad 25 mars 2020).

Army Recognition (2018) "Finland has taken delivery of the first 20 Leopard 2A6 MBTs from the Netherlands", 15 maj 2015, https://www.armyrecognition.com/may_2015_global_defense_security_news_uk/finland_has_taken_delivery_of_the_first_20_leopard_2a6_mbts_from_the_netherlands_15051512.html (hämtad 25 mars 2020).

Army Technology (2019) "ELTA Systems to deliver counter-battery radars to Finland", 15 januari 2019, <https://www.army-technology.com/news/elta-counter-battery-radars-finland/>

Army Technology, "Finland's Defence in Focus" Army Technology, May 7 2017, <https://www.army-technology.com/features/featurefinlands-defence-in-focus-5775800/> (hämtad 25 mars 2020).

Bäck, Mira (2018) "Stridsspel med en mening – Finska beväringar övar med högklassig simulatorträning" *Svenska Yle* 13:e januari 2018.

Carlson, Stephen (2018) "Finnish Navy to acquire Gabriel anti-ship missiles" *UPI* 6 juli 2018

Cranny-Evans, Samuel (2020) "Defence in depth: Finland continues to modernize to counter Russian threat" *Jane's Defence Weekly*, 15 januari 2020.

Cranny-Evans, Samuel (2019) "Finland receives final batch of Leopard 2A6 FIN MBTs" *Jane's Defence Weekly* 30 oktober 2019.

Defence Talk (2017) "Finnish Army Demos New Capabilities" 12 maj 2017, <https://www.defencetalk.com/finnish-army-demos-new-capabilities-69943/> (hämtad mars 25 mars 2020).

Defense Update (2018) "Finland Stealth Boats to Get Israel's Gabriel Advanced Naval Attack Missiles", 6 juli 2018, https://defense-update.com/20180706_ssm2020.html (hämtad 25 mars 2020).

Defence Update (2017) "Finland Modernizes 65 XA-180 PASI 6X6 Personell Carrier" 22 december 2017, https://defense-update.com/20171222_xa180_mod.html (hämtad 25 mars 2020).

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Edwards, Robert (2009) *The Winter War: Russia's Invasion of Finland, 1939-1940*.
Pegasus Books, New York, 2009.

Ekholm, Malin, West, Peter & Johansson, Miro (2018) "Dagens beväringar har sämre
kondition än någonsin" *Svenska Yle*, 12:e juni 2018.

Engle, Eloise och Paananen, Laura (2014) *The Winter War: The Soviet Attack on
Finland*. Stackpole Books, Mechanicsburg 2014.

Flemmich, Josefin (2019) "Beväringförbundet föreslår obligatorisk värnplikt för alla:
'Dagens modell upplevs vara ojämlig'" *Svenska Yle* 9:e juli 2019.

Flemmich, Josefin (2019) "Ny mätning: Finländarna tackar fortfarande nej till kvinnlig
värnplikt" *Svenska Yle* 26:e juni 2019.

Finlex (2019) "Lag om militär underrättelseverksamhet, 26.4.2019/590", Helsingfors 26
april 2019, Finlex.fi, <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2019/20190590> (hämtad 26
januari 2020).

Finlex (2017) "Lag om ändring av lagen om försvarsmakten, 4a-b§; 12a-b§",
Helsingfors 28 juni 2017, Finlex.fi, <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2017/20170427>
(hämtad 26 januari 2020).

Finlex.fi (2007) "Värnpliktslagen 37§ 3. 28.12.2007/1438" Helsingfors 28 december
2007, <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20071438> (hämtad 30 mars 2020).

Finska Finansministeriet (2020), Statens budgetpropositioner, Statsbudgeten 2020,
Förvarsministeriets förvaltningsområde, tabell "Förvaltningsområdets anslag 2018—
2020", <https://budjetti.vm.fi/indox/sisalto.jsp?year=2020&lang=sv&maindoc=/2020/tae/hallituksenEsitysRuotsi/hallituksenEsitysRuotsi.xml&opennode=0:1:139:389:645>:
(hämtad 25 mars 2020).

Finska Finansministeriet (2019) *PLANEN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR
2020–2023*, 4 april 2019. <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-european-semester-stability-programme-finland-sv.pdf> (hämtad 25 mars 2020).

Finska Finansministeriet "Statens budgetpropositioner",
<https://budjetti.vm.fi/indox/indexse.jsp>, (hämtad 14 februari 2020).

Finska Försvarsmakten "Programmet Utbildning 2020",
<https://puolustusvoimat.fi/sv/utbildning-2020> (hämtad 10 oktober 2019).

Finska Försvarsmakten "Finnish Army's Spearhead Capabilities in 2020",
<https://maavoimat.fi/en/finnish-army-s-spearhead-capabilities-in-2020> (hämtad 25
mars 2020).

Finska Försvarsmakten "Beväringarna nöjda med sin tjänstetid",
https://puolustusvoimat.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/varusmiehet-tyytyvaisia-palvelusaikaansa (hämtad 20 januari 2020).

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Finska Försvarsmakten, "Self-Propelled Howitzer K9 Thunder – from Research to Procurement Programme", <https://maavoimat.fi/en/self-propelled-howitzer-k9-thunder> (hämtad 10 oktober 2019).

Finska Försvarsmakten (2020) "Marinen avfytrade den första torpeden från en robotbåt av Hamina-klass" 18 augusti 2020, <https://merivoimat.fi/sv/-/marinen-avfytrade-den-forsta-torpeden-fran-en-robotbat-av-hamina-klass> (hämtad 21 augusti 2020).

Finska Försvarsmakten (2020) "Marinen tog emot den första robotbåten av Hamina-klass som genomgått livstidsförlängning" Januari 15 2020.

Finska Försvarsmakten (2019) "Vaktombyte på kasernerna – nytt utbildningsprogram i bruk" 18 december 2019, https://puolustusvoimat.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/vaki-vaihtuu-kasarmeilla-uusi-koulutusjarjestelma-kayttoon (hämtad 20 januari 2020).

Finska Försvarsmakten (2019) "Förberedelserna för huvudkrigsövningen Arctic Lock 21 har börjat" 2 december 2019, https://puolustusvoimat.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/arctic-lock-21-paasotaharjoituksen-valmistelut-kaynnistyneet (hämtad 8 mars 2020).

Finska Försvarsmakten (2019) "The Finnish Defence Forces has received the total delivery of the Main Battle Tank Leopard 2A6" 25:e oktober 2019, https://maavoimat.fi/en/article/-/asset_publisher/puolustusvoimat-on-vastaanottanut-kaikki-leopard-2a6-taistelupanssarivaunut (hämtad 19 november 2019).

Finska Försvarsmakten (2019) "Conscript training in the K9 armoured howitzer has commenced in the armoured brigade" 26:e September 2019, https://maavoimat.fi/en/article/-/asset_publisher/k9-panssarihaupitsien-varusmieskoulutus-on-kaynnistynyt-panssariprikaatissa (hämtad 26:e januari 2020).

Finska Försvarsmakten (2019) "Nästan 10 00 rekryter inleder sin beväringstjänst inom armén" 5:e juli 2019, https://maavoimat.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/maavoimissa-varusmiespalveluksensa-aloittaa-lahes-10-000-alokasta (hämtad 20:e januari 2020).

Finska Försvarsmakten (2019) "Utbildning 2020 syns och hörs i reservofficerskursens undervisning" 1 juli 2019, https://maavoimat.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/asevelvollisten-koulutuksen-modernisointi-takaa-uskottavan-puolustuksen (hämtad 20 januari 2020).

Finska Försvarsmakten (2019) "Finska försvaret bygger på god kondition: teknologi främjar konditionslyft" 25:e juni 2019, https://puolustusvoimat.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/suomen-maanpuolustus-nojaa-hyvaan-kuntoon-teknologia-avuksikunnonkohotustalkoisiin (hämtad 20:e februari 2020).

Finska Försvarsmakten (2019) "Finland deltar i övningen Northern Wind i norra Sverige" 18 februari 2019, https://maavoimat.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/suomi-osallistuu-northern-wind-2019-harjoitukseen-pohjois-ruotsissa (hämtad 8 mars 2020).

Finska Försvarsmakten (2018) "Det hundraåriga pionjervapenslaget utvecklas genom tiden" 24:e juli 2018, https://maavoimat.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/100-vuotias-pioneerielaji-kehitty-ajassa (hämtad 18:e november 2019).

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Finska Försvarsmakten (2017) “Armén – från en utbildningsorganisation till en beredskaps- och utbildningsorganisation” 22:a februari 2017, https://maavoimat.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/maavoimat-koulutusorganisaatiosta-valmius-ja-koulutusorganisaatioksi (hämtad 18 november).

Finska Försvarsmakten, (2016) “Försvarsmaktens plan för internationella övningar under 2017 har godkänts”, 25 november 2016, https://puolustusvoimat.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/puolustusvoimien-kansainvalisten-harjoitusten-suunnitelma-vuodelle-2017-hyvaksytyy (hämtad 25 mars 2020).

Finska Försvarsministeriet (2019) “Finlands deltagande i internationell utbildnings- och övningsverksamhet” 8:e november 2019, https://www.defmin.fi/sv/forvaltningsomrade/internationell_utbildnings_och_ovningsverksamhet (hämtad 25 mars 2020).

Finska Försvarsministeriet (2019) “Budgeten för 2020 ökar antalet repetitionsövningar” 7:e oktober 2019, https://www.defmin.fi/sv/aktuellt/pressmeddelanden/2019/budgeten_for_2020_okar_antalet_repetitionsovningar.9953.news (hämtad 25 mars 2020).

Finska Försvarsministeriet (2019) “Lag om militär underrättelseverksamhet träder i kraft vid ingången av juni ” 26 april 2019, https://www.defmin.fi/sv/aktuellt/pressmeddelanden/2019?10181_m=9814 (hämtad 26 januari 2020).

Forrester, Charles (2019) “Finland Announces HX Challenge Event for bidders” *Jane’s Defence Weekly*, 10 september 2019.

Forss, Stefan (2017) “Finlands fyra krig – och vad de betytt för Finlands nationella identitet”, 7-24, i Tommy Jeppsson (red) *Finland 100 år*, Kungliga Krigsvetenskapsakademien, 16.

Gain, Nathan (2019) “Saab’s Combat System Officially Selected For Finnish Navy Squadron 2020 Program”, *Naval News*, 19 september 2019, <https://www.navalnews.com/naval-news/2019/09/saabs-combat-system-officially-selected-for-finnish-navy-squadron-2020-program/> (hämtad 25 mars 2020).

Granqvist, Dan (2019) “Militärtjänstgöringen ger minnen för livet - att se till att de är positiva är det bästa för försvarsviljan” *Svenska Yle* 29:e september 2019.

Gullmets, Johan (2019) “Nu tränar beväringarna spaning på datorer - ska försvarets reform verkligen hjälpa mot ynglingarnas dåliga kondition?” *Svenska Yle* 24:e november 2019.

Gustafsson, Jakob, Granholm, Niklas & Michael Jonsson (2019) “Färdplan för tillväxt: Erfarenheter för Sverige från arméstridskrafternas styrketillväxt i Litauen och Estland”. FOI Memo 6832, 2019.

Hagström Frisell, Eva, Eriksson, Pär & Jonsson, Michael (2018) “Norden”, 49-73 i Pallin, Krister (red) *Västlig militär förmåga. En analys av Västeuropa 2017*, FOI-R--4563—SE, januari 2018.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Helsingin Sanomat (2020) "Jaktplanstillverkare får inte nämna antal plan som erbjuds"
9:e januari 2020.

Holmström, Mikael (2020) "Armén kan växa snabbare än ÖB sagt" *Dagens Nyheter*,
11:e januari 2020.

Holmström, Mikael (2020) "Hultqvist: Armén ska växa och brigader prioriteras"
Dagens Nyheter, 10:e januari 2020.

Holmström, Mikael (2019) "156 miljarder satsas på försvarets materiel – strid om
pengarna" *Dagens Nyheter* 14 november 2019.

Holmström, Mikael (2019) "Saab kräver besked om order på ubåtar" *Dagens Nyheter*
13 november 2019.

Holmström, Mikael (2019) "Mer pengar till försvaret – men inga köp av stridsflyg,
pansar och fartyg" *Dagens Nyheter* 4 juni 2019.

Holmström, Mikael (2017) "Ny rapport varnar för taktiska kärnvapen från Ryssland"
Dagens Nyheter 13 juni 2017.

Hufvudstadsbladet (2020) "Flygvapnet testar jaktplanskandidater i januari och februari"
" 2 januari 2020.

Hägglom, Robin (2020) "Finland Has a Plan for Russia's Green Little Men" Foreign
Policy, 15 augusti 2020, <https://foreignpolicy.com/2020/08/15/finland-army-russia-little-green-men/> (hämtad 21 augusti 2020).

Hägglom, Robin (2020) "Different Approaches to Managing the Long-Range Ballistic
and Cruise Missile Threat", 123-148, i Michael Jonsson och Robert Dalsjö (reds)
*Beyond Bursting Bubbles. Understanding the Full Spectrum of the Russian A2/AD
Threat and Identifying Strategies for Counteraction*. FOI-R--4991--SE, juni 2020.

Hägglom, Robin (2019) "Big and Small Sisters", *Corporal Frisk*, 7 oktober 2019,
<https://corporalfrisk.com/2019/10/07/big-and-small-sisters/> (hämtad 12 oktober 2019).

Hägglom, Robin (2019) "Reach out and touch someone – at 40km" *Corporal Frisk*, 11
september 2019, <https://corporalfrisk.com/tag/artillery/> (hämtad 27 januari 2020).

Hägglom, Robin (2019) "GlobalEye for HX", *Corporal Frisk*, 15 juni 2019,
<https://corporalfrisk.com/2019/06/15/globaleye-for-hx/> (hämtad 12 oktober 2019).

Hägglom, Robin (2018) "A Further Look at the Gabriel 5" *Corporal Frisk*, 16 juli
2018, <https://corporalfrisk.com/2018/07/16/a-further-look-at-the-gabriel-5/> (hämtad
26 januari 2020).

Hägglom, Robin (2018) "Of Helicopters and High Costs" *Corporal Frisk* Mars 3
2018, <https://corporalfrisk.com/2018/03/03/of-helicopters-and-high-costs/> (hämtad
januari 27 2020).

Hägglom, Robin (2017) "Little Green Tanks" *Corporal Frisk*, 17 oktober 2017,
<https://corporalfrisk.com/2017/10/07/little-green-tanks/> (hämtad 12 oktober 2019).

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Robin Häggblom “The Best Artillery in Europe”, *Corporal Frisk*, 19 januari 2017, <https://corporalfrisk.com/2017/01/19/the-best-artillery-in-europe/> (hämtad 18 november).

The International Institute for Strategic Studies *Military Balance 2020*, London 2020.

The International Institute for Strategic Studies *Military Balance 2019*, London 2019.

The International Monetary Fund *World Economic Outlook Database* (October 2019), <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/02/weodata/index.aspx> (hämtad februari 14 2020).

Intervjuer Helsingfors oktober 2019.

Intervju, Stockholm april 2017.

Johansson, Alf (2019) “Finländarna snart stamgäster i Kvarn” Svenska Försvarsmakten 21 oktober 2019, <https://www.forsvarsmakten.se/sv/aktuellt/2019/10/finlandarna-snart-stamgaster-i-kvarn/> (hämtad 25 mars 2020).

Jonsson, Michael och Engvall, Johan (2018) “Guardians of the North – The Finnish Army Improves Readiness and Mobility to Counter Hybrid Threats” FOI Memo 6481, September 2018.

Jovett, Philipp och Snodgrass, Brent (2006) *Finland at War, 1939-1945*. Osprey Publishing, Oxford.

Jägarchefen (2018) “A Little Something about ’Jägare’” *Corporal Frisk*, 14 februari 2018, <https://corporalfrisk.com/2018/02/14/a-little-something-about-jagare/> (hämtad 10 oktober 2019).

Lindberg, Charlotte (2019) “Beväringsförbundet vill bjuda in kvinnor till uppåden - Försvarsmakten sätter sig emot och anser att dagens upplägg är hållbart” *Svenska Yle* 22 augusti 2019.

Lundqvist, Stefan och Widén, Jerker (2016) “Swedish-Finnish naval cooperation in the Baltic Sea: motives, prospects and challenges” *Defence Studies* 16(4), 2016:346-373.

Löfstedt, Helge (2019) “Är svensk försvarsmateriel onödigt dyr?” 10 mars 2017, Kungliga Krigsvetenskapsakademien, <https://kkrva.se/ar-svensk-forsvarsmateriel-onodigt-dyr/> (hämtad 18 november 2019).

Nato (2019) “Information on defence expenditures”, 29 november 2019, http://nato.int/cps/en/natohq/topics_49198.htm (hämtad 14 februari 2020).

Nato “Defence Expenditures of NATO Countries (2013-2019), Press Release 29 november 2019, Communiqué PR/CP(2019)123, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2019_11/20191129_pr-2019-123-en.pdf (hämtad 14 februari 2020).

O’Dwyer, Gerhard (2019) “Finland warns fighter contenders to keep their budget-busting offers real” *Defense News*, 5 november 2019.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

O'Dwyer, Gerhard (2019) "Industry bids are in for Finland's \$13 billion fighter race",
Defense News, 1 februari 2019.

Olsson, Per och Nordlund, Peter (2017) "Effektiv materielförsörjning. Nordiska länders
strategi, organisation och försvarsindustri" FOI-R--4452--SE, Stockolm augusti 2017.

Owetz, Josefine (2018) "Artilleriets återkomst" *Officerstidningen*, 3/2018, s. 29-37.

Owetz, Josefine (2018) "Vi riskerar kompetensen" *Officerstidningen* 3/2018, 38f.

Owetz, Josefine (2018) "Hur ska artilleriet se ut på framtidens stridsfält?"
Officerstidningen 3/2018 40f.

Pallin, Krister (2018) (red) *Västlig militär förmåga. En analys av Västeuropa 2017*,
FOI-R--4563—SE, januari 2018, 49-73.

Palowski, Jakub (2016) "Finland Reinforces Its Rocket Artillery to Replace the Anti-
Personnel Mines" *Defence 24.com*, 9 juli 2016, <https://www.defence24.com/finland-reinforces-its-rocket-artillery-to-replace-the-anti-personnel-mines> (hämtad 25 mars 2020).

Raitasalo, Jyri (2017) "Problematiken inom finsk försvarsplanering" FOI-Memo-6179
November 2017.

Regeringen (2020) "Proposition om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland"
12 mars 2020,
<https://www.regeringskansliet.se/pressmeddelanden/2020/03/proposition-om-operativt-militart-stod-mellan-sverige-och-finland/> (hämtad 18 mars 2020).

Regeringskansliet (2019) *Värnkraft - Inriktningen av säkerhetspolitiken och
utformningen av det militära försvaret 2021-2025* DS 2019:8, 14 maj 2019 Stockholm.

Riksdagens kansli (2014) *Försvarets utmaningar på lång sikt. Slutrapport från den
parlamentariska utredningsgruppen*, 4/2014 Helsingfors.

Svenska Försvarsmakten (2019) "Gardesjägerregementets beredskapsenhet och
stadsjägare övar i Kvarn i Sverige" 3:e oktober 2019, https://maavoimat.fi/sv/artikeln/-/asset_publisher/kaartin-jaakarirykmentin-valmiusyksikko-ja-kaupunkijaakarit-harjoittelevat-ruotsin-kvarnissa (hämtad 22 januari 2020).

Salonius-Pasternak, Charly (2019) "Att försvara Sverige tillsammans: Ett finskt
perspektiv på Försvarsberedningens slutrapport" *Fri Värld*, briefing 4/2019 29 mars
2019

Salonius-Pasternak, Charly (2019) "The Defence of Finland and Sweden: Continuity
and variance in strategy and public opinion". FIIA Briefing Paper 2401, July 6, 2018.

Salonius-Pasternak, Charly (2019) "Securing Finland: The Finnish Defence Forces are
Again Focused on Readiness" FIIA Comment 13, May 18th 2017.

Söderlund, Linda (2019) "Nu ska beväringar lära sig skjuta och köra båt i en simulator,
det eviga väntandet ska minska – tekniken i fokus när försvaret förnyar" *Svenska Yle*,
September 26 2019.

Titel/Title

Memo nummer/Number

Färdplan för tillväxt: erfarenheter för Sverige från den finska
Försvarsmaktens reformer för ökad beredskap och operativ förmåga

FOI Memo 7105

Söderlund, Linda (2019) "Försvarsministern godkänner inte mobbning i militären:
'Viktigt att alla har en bra erfarenhet av värnplikten'" Svenska Yle, September 28 2019.

Sazkacs, Viktoria (2019) "Fortsatt finsk-svenskt samarbete" Försvarsmakten, 28 maj
2019, <https://www.forsvarsmakten.se/sv/aktuellt/2019/05/fortsatt-finskt-svenskt-samarbete/> (hämtad 27 januari 2020).

Systematic (2019) "Finnish Defence Forces to Upgrade C2 Network" Pressmeddelande
24:e april 2019, <https://systematic.com/defence/news/2019/finnish-defence-forces-to-upgrade-c2-network/> (hämtad 25 mars 2020).

Utiset (2019) "Defence Forces mum on price of new Israeli-made radar system", *Yle*,
11 januari 2019.

Vavasseur, Xavier (2019) "Finnish Navy Lifts Veil on its Future Anti-Ship Missile: The
Gabriel 5" Naval News 16 december 2019, <https://www.navalnews.com/naval-news/2019/12/finnish-navy-lifts-veil-on-its-future-anti-ship-missile-the-gabriel-v/>
(hämtad 26:e januari 2020).

Verkkouutiset (2020) "Programchef: Finland avstår från målet om 64 jaktplan" 8:e
januari 2020.

Yle (2020) "Värnplikten kan stå inför en stor förändring: Partierna öppnar för uppbåd
för alla" 7 mars 2020.

Yle (2020) "Permission needed for foreign residents to buy property in Finland from
2020" 30 oktober 2019.